

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до самостійної роботи
і виконання графоаналітичних завдань з курсу

«ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬОГО ОБРАЗУ»

(для студентів 1,2,5 курсів денної форми навчання спеціальності 6.1201 -
«Містобудування»)

ХАРКІВ – ХНАМГ – 2007

Методичні вказівки до самостійної роботи і виконання графоаналітичних завдань з курсу «Формування художнього образу» (для студентів 1,2,5 курсів денної форми навчання спеціальності 6.1201 - «Містобудування»). Укл. Шубович С.О.- Харків: ХНАМГ, 2007.– 56 с.

Укладач: С.О.Шубович

Рецензент: О.В.Вдовицька

Методичні вказівки призначені для самостійної роботи з вивчення дисципліни і виконання графоаналітичних завдань. Матеріали МВ є доповненням до курсу лекцій і не можуть замінити лекційних матеріалів.

Мета МВ надати студентіві необхідну інформацію з вивчення даного курсу; познайомити з матеріалом для проектної і наукової роботи. Завдання МВ – дати наочні приклади виконання завдань, графічні матеріали, що ілюструють теми курсу і представити великий спектр методичної і наукової літератури для поглибленого вивчення курсу або тематики, що особливо зацікавила студента.

Інформаційний обсяг дисципліни складається з 4 модулів, які містять по 2 змістові модулі кожний. Обсяг модуля дорівнює обсягу семестру.

Рекомендовано кафедрою архітектурного моніторингу
міського середовища, протокол № 5 від 26 грудня 2006 р.

ВСТУП

МЕТА, ЗАВДАННЯ, ПРЕДМЕТ КУРСУ

Курс «Формування художнього образу» входить до структури підготовки архітектора-бакалавра на кафедрі АМГС і вивчається на 1, 2 і 5 курсах (2, 3, 4, 9 семестри).

Мета курсу - обґрунтувати роль художньої складової в архітектурній творчості; дати професійно-гуманітарну основу для вирішення архітектурно-художніх завдань; дати майбутньому здочому знання з професійної аргументації щодо побудови творчих концепцій цілісності архітектурного середовища в архітектурній і містобудівельній діяльності.

Завдання курсу:

- стимулювати просторово-образне мислення студента;
- пояснити природу образу в творі архітектури через звернення до архетипічних конструкцій, які найяскравіше проявлені в міфі;
- показати, що архітектура як вид мистецтва – це особлива форма художнього мислення, що інтерпретує повсякденний утилітарний простір, як наділений художнім змістом;
- пояснити роль природного середовища і його ландшафтних форм як ведучих у формуванні образних уявлень і архітектурно-просторових стереотипів;
- дати студенту системні теоретичні знання для розуміння сформованого архітектором середовища як духовного середовища; такого, що забезпечує головну гуманітарну мету – усвідомлення власної гідності людини.

Предмет вивчення у дисципліні - художній образ в архітектурі і його архетипічні засади.

Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни складається з 4 модулів, які містять по 2 змістові модулі кожний. Обсяг модуля дорівнює обсягу семестру.

Модуль 1. Художній образ. Міфопоетична основа архітектурних образних кодів. Образи класичної міфології і архітектури (1/36 кред. на рік)

ЗМ 1.1. Понятійний апарат. Образ. Міф як основа художнього образу.

ЗМ 1.2. Міфологічні системи Єгипту, Греції, Риму.

Модуль 2. Архітектурні метафори західноєвропейського середньовіччя. Архітектурно-просторові образи германо-скандинавської міфології (1 / 36 кред. на рік).

ЗМ 2.1 Ландшафт як образна основа архітектури. Структура моделі світу у скандинавсько-германських міфах

ЗМ 2.2. Просторово-образні паралелі між міфом і архітектурними метафорами.

Модуль 3. Просторові міфологеми і їх архітектурний інваріант. Архітектурно-просторові образи слов'янської міфології. (1 / 36 кред. на рік).

ЗМ 3.1. Ландшафтні опозиції – основа слов'янської образності. Міфопоетична модель слов'янського світу

ЗМ 3.2. Слов'янський пантеон – як відображення просторово-тектонічної структури світу

Модуль 4. Інтерпретації міфу в мистецтві і архітектурі (1 / 36 кред. на рік).

ЗМ 4.1. Наукові трактування просторового середовища як міфопоетичної категорії. Значення й актуальність міфопоетики в художній творчості.

ЗМ 4.2. Міфопоетика архітектури (міфопоетична модель світу в архітектурній композиції).

Місце дисципліни в структурно-логічній схемі підготовки фахівця

Перелік дисциплін, на які безпосередньо спирається вивчення даної дисципліни	Перелік дисциплін, вивчення яких безпосередньо спирається на дану дисципліну
Історія мистецтв, архітектури і містобудування Композиція Філософія (історія філософії) Рисунок, живопис, скульптура	Архітектурне проектування Основи наукових досліджень Архітектурне і містобудівне проектування Теорія гри в архітектурі Історія мистецтв, архітектури і містобудування

МЕТОДИКА ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ

Курсом «Формування художнього образу» заплановано виконання серії **графічно-аналітичних завдань**, які відповідають теоретичному лекційному курсу. Графоаналітичне завдання становить **альбом завдань**, який в кінці семестру представляється на комплексний екзамен. Завдання, що складають альбом і носять міждисциплінарний характер, можуть бути використані як додаток до пояснювальної записки з курсового проекту по «Архітектурному проектуванню». Завдання з курсу «Формування художнього образу» призначені, по-перше, для ефективного засвоєння курсу, і, по-друге, для поглибленого розуміння архітектурного рішення проектного об'єкту, яким студент займається на курсі «Архітектурне проектування». Поглиблене розуміння архітектурних задач дає можливість студенту формувати систему доказів, побудовану, крім всього, на гуманітарно-художніх і психологічних засадах, маловідомих традиційному архітектору-професіоналу. Такі знання і вміння посилюють конкурентну спроможність майбутнього фахівця.

Завдання поділяються на поточні й підсумкові. Поточні завдання видаються за темою лекції. Підсумкові завдання (реферати) мають комплексний характер. Вони враховують лекційний курс і роботу над курсовим архітектурним проектом. Метою підсумкового завдання є поглиблений аналіз власного проекту, який дає можливість обґрунтування композиційно-художнього смислу проекту..

Певна частина завдань (з модулів 1 і 2) збігається із завданнями з курсу «Історія мистецтв, архітектури і містобудування» і сприяє більш глибокому розумінню архітектурних і художніх процесів, які є відбитками свідомості людини на певному історичному етапі. За рішенням викладача окремі роботи можуть виконуватись як комплексні, за курсами «Історія мистецтв, архітектури і містобудування» і «Формування художнього образу» або курсами «Архітектурне проектування», «Композиція» і «Формування художнього образу».

Графоаналітичні завдання на першому і другому курсах мають на меті сформулювати у студента образне бачення світу, розуміння актуальності й складності художніх образів в сучасному світі. **Критерієм оцінки завдань** на цих курсах виступає графічна майстерність, фантазія і загальна культура студента.

На п'ятому курсі у завданнях більш значною є аналітична складова. Окрім образних малюнків у завдання включаються аналітичні схеми, узагальнюючі моделі. **Критерієм оцінки завдань** на п'ятому курсі є спроможність студента зрозуміти складний художній код

твору, що вивчається, побудувати концептуальний апарат, грамотно обґрунтувати на його основі своє рішення або вже існуючу композицію досліджуваного ансамблю.

Умови виконання завдань

Графоаналітичні завдання виконуються в тушовій (фломастер, перо) або акварельній техніці на аркушах форматом А-3. Кожне завдання включає графічну частину і супроводжується текстовими анотаціями. Як заголовок вказується номер завдання і його тема. Текстові анотації, тема і інші написи вписуються власноруч, акуратно, архітектурним шрифтом. Робота повинна бути добре закомпонована в аркуші. Повинні бути збалансовані розміри шрифту і малюнків. Важливими є культура графіки і знання студента.

В нижній лівій частині аркуша вказується прізвище і ім'я студента і номер його академічної групи. Кожна робота представляється викладачу у вище визначений термін. Оцінені викладачем роботи складаються у альбом, на титульному листі якого вказується назва дисципліни, прізвище і ініціали викладача, номер академічної групи і прізвище студента.

Схема компоновки складу завдання на аркуші Ф А-3

ЗАВДАННЯ №	ТЕМА ЗАВДАННЯ
Основний малюнок (виконується студентом в графічний або живописній техніках)	Схеми, додаткові малюнки (при потребі)
	<div></div> <div></div>
Анотація (пишеться архітектурним шрифтом, власноруч)	
Вик. студ. гр. А-1.2 В.Іванов	

ЗАВДАННЯ №	ТЕМА ЗАВДАННЯ
Основний малюнок (малюнки)	Анотація
Вик. студ. гр. А-1.2 В.Іванов	

Діхотомічні відносини «природа - людина» як першооснова у формуванні архітектурно-просторових структур (рис. студ. І.Позднякової)

ПОНЯТТЯ ОБРАЗУ

ЗАГАЛЬНІ ПОНЯТТЯ

Архітектура - це світ, який формує діалектика матеріального і духовного, об'єктивного і суб'єктивного. Синтез цих різнорідних принципів можливий лише на основі образних уявлень. Але образ - це складний психологічний комплекс, який по своїй природі не може бути вичерпним відбиттям предмету (в тому числі і архітектурного об'єкту). Образне відображення дійсності в людській свідомості вибіркове - «це знайдена самою природою найбільш ефективна форма розрішення протиріччя між нескінченним розмаїттям світу й обмеженою можливістю відтворення в системах, що його відображають» (за Ю.Лотманом). У своїй вибіркості сприйняття завжди орієнтоване на цілісність об'єкта і його визначальну структуру.

Образ - це складне відбиття дійсності у свідомості людини. Він формується через відбиття у свідомості людини зовнішнього світу (об'єкта сприйняття). Ця відбита у свідомості людини картина корегується двома факторами, які корегують відбиту свідомістю картину світу й дають їй щось нове, відмінне від об'єктивної натури. Перший з цих факторів - інтелектуальний, логічний, що включає життєвий досвід, знання й спосіб мислення людини. Другий - інтуїтивно-емоційний, вихідний із впливу архетипів - психологічних моделей, закладених у підсвідомості. Архетипи найбільш ефективно спрацьовують у момент емоційного сплеску, коли враження людини від об'єкту сприйняття дуже сильне й викликає переживання. Таке переживання виникає в момент подолання психологічного бар'єру, що утрудняв розуміння того, що сприйнято. Тому образ завжди є індивідуальним і досить складним.

Фактор естетичного переживання переводить образ у розряд художнього образу. Нове емоційно-значеннєве наповнення, яке утворюється естетичним переживанням, формує більш високий рівень образу, ведучи від конкретної і багатозначної (але все ж часткової або поодинокі) реальності до глобального емоційно-значеннєвого узагальнення.

Художній образ відрізняється від образу як такого своєю орієнтованістю на формування художнього (естетичного) погляду на світ. Художній погляд обумовлений сферою мистецтва - є видом духовного освоєння дійсності. Мистецтво – це специфічний спосіб пізнання дійсності. Він існує паралельно з наукою, але користується власними методами. Діяльність мистецтва або художня діяльність ставить завдання творчого перетворення дійсності за законами краси шляхом її естетичного упорядкування.

Художній образ - це специфічна для мистецтва форма відбиття дійсності й вираження думок і почуттів художника. Художній образ народжується в уяві художника, втілюється в створюваному їм добутку в тій або іншій матеріальній формі (пластичній, звуковій, жестомімічній, словесній, просторовій) і відтвориться уявою сприймаючого твір мистецтва глядача, читача, слухача. Художній образ, відбиваючи ті або інші явища дійсності, одночасно несе в собі цілісний-духовний зміст, у якому органічно злите емоційне й інтелектуальне відношення художника до світу. Це дає підставу вченим говорити про образну мову мистецтва, необхідну йому для того, щоб втілювати й передавати людям певні ціннісно-пізнавальні повідомлення, естетичні ідеї й ідеали.

У своїй основі будь-який художній образ будується як образ упорядкування, тобто співвіднесення з «вищим» порядком, який виступає як ідеальний прообраз. За Ю.Лотманом впорядкованість художньої структури базується на **принципі асоціацій**. Це значить, що в художньому творі обов'язково присутня **вторинна структура** (саме вона викликає асоціацію), **що виражає ідеальний образ**. Це робить добуток складним, таким, що потребує багатопланового прочитання. О.Ф.Лосєв відзначає, що «коли частка виявляє себе як вираження загального, вона вже завдяки цьому стає прекрасною». Тут «часткою» є сприйманий фрагмент реальності, а «загальне» відтворюється за асоціацією, що викликає метафору.

Естетично-образне узагальнення формується завдяки метафоризації. Чим більш високий ступінь метафоризації, тим більше в образі художнього змісту. Максимальної глибини

і змістовності художній образ набуває у стадії переходу до **символу**. Символічні ж структури апелюють виключно до **міфу**, тобто до архетипічних моделей, які міф демонструє. Вищим рівнем таких моделей є **міфопоетична модель світу**, дана як модель міфологічного космосу.

Поняття Космосу (з грецьк. - порядку, гармонії, краси) є універсальним прообразом ще від часів античної Греції. Те ж поняття існувало практично у всіх народів. Воно закріплено в міфах індоєвропейської традиції у вигляді ряду **міфологем**, тобто певних частин-одиниць міфу. Здебільше міфологеми мають просторовий характер.

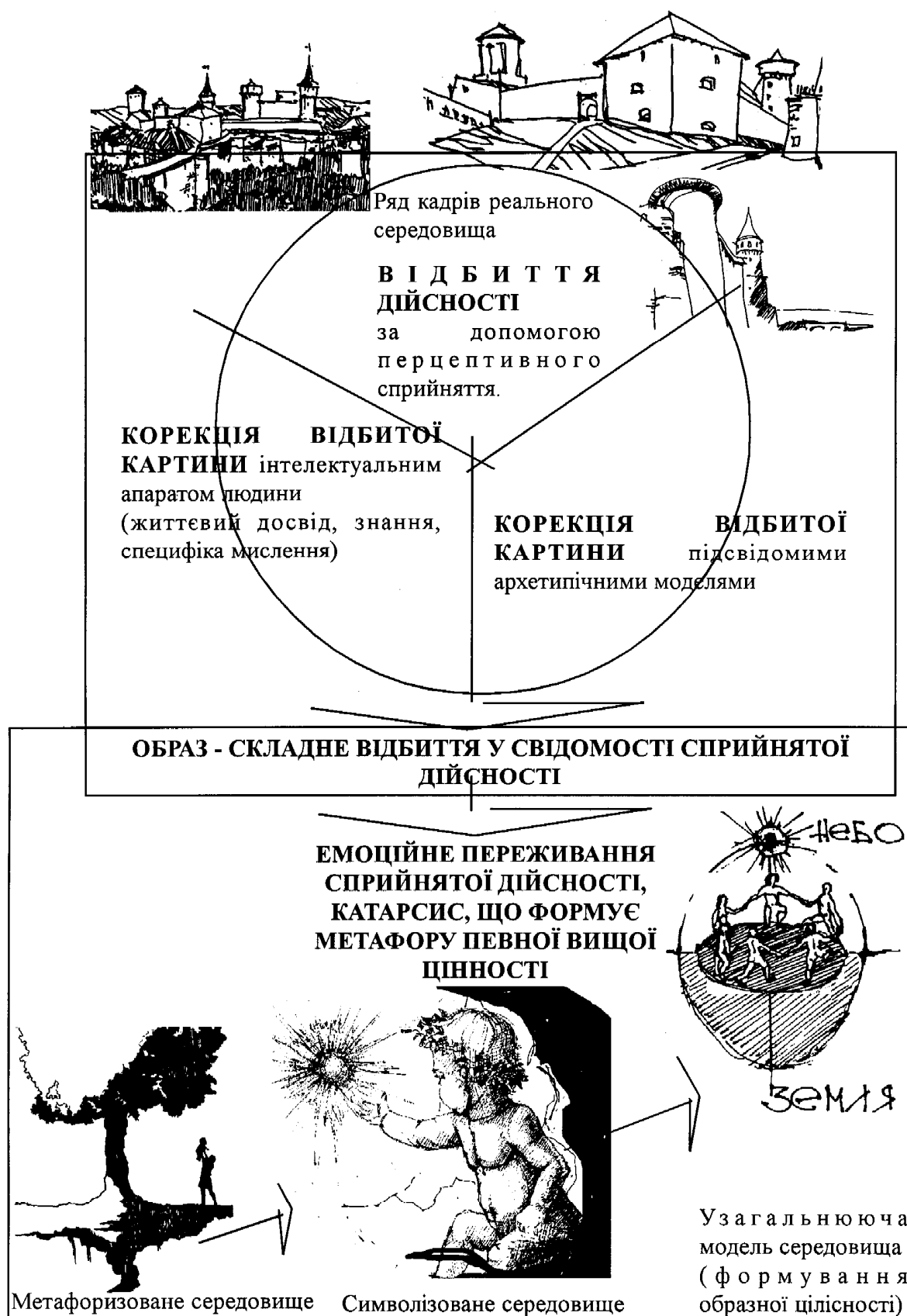
Художній образ формується у зв'язку з відчутною напругою, викликаною емоційним переживанням вражень. Подолання й напруга з наступною розрядкою й полегшенням - обов'язкова умова формування художнього образу. Тож, **критерієм художньої образності твору мистецтва може служити формування узагальнюючого символу або метафори, обумовлених катарсисом.** В архітектурі ця умова пов'язана з її специфікою сприйняття архітектурного простору в русі. Рух же обумовлений тою діяльністю, для якої конкретне архітектурно-просторове середовище створене.

ОБРАЗ В АРХІТЕКТУРІ МІСТА

Художній образ будь-якого просторового мистецтва будується на протиставленні певних значимих просторових принципів: низу й верху, тьми й світла, свого й чужого, напруги й легкості, того, що далеко, і того, що близько, частини й цілого тощо. Їх відносини певним чином інтерпретують архетипи - психологічні схеми, споконвічно властиві людині й визначальні щодо її відносин зі світом. Архетипи як абстрактні моделі багаторазово варіюються міфологічними образами й дають незліченні яскраві варіанти, найважливішими з яких є образи, що характеризують простір. Вони, як правило, формуються у вигляді опозицій і поєднуються медіатором. Традиційні міфопоетичні опозиції: «космос» й «хаос», «світ» й «несвіт», «культура» й «природа», «місто» й «немісто» (або «ліс») продовжують «працювати» у сучасному світі. Причому їх архетипічні відносини увесь час ускладнюються й трансформуються. У цей же ряд стає й опозиція «місто-людина». Вона може (і повинна) нести образ гармонії, хоча може бути і трагічною.

М.П.Анциферов характеризує «душу міста» через його «genius loci» - міфологічного генія-духу місця, через міфологічний за своєю природою принцип «самоототожнення» жителя з містом, що породжує неповторний «міф місця». Саме місто через твори мистецтва, часто виражені через архітектурно-просторові категорії, дозволяє творити міф, тобто відчувати тотожність із його «місцем»-Космосом. Так, ще поезія К.М.Батюшкова відбила «мотив боротьби людської творчості з відсталими стихіями» Петербурга. У О.С.Пушкіна Петербург - це й «пророцтво про долю», і «образ духу, що творить із небуття»: «На берегу пустынных волн /Стоял он дум великих полн, /И в даль глядел...». Петербург М.В. Гоголя - «місто подвійного буття, ... іноземець своєї батьківщини, ... місто гнітючої прози й чарівної фантазії»; А.Білий бачить Петербург «надособистою істотою» міфу (За М.П.Анциферовим). Подібне моделювання є специфічною функцією міфу. Причому кожна міфологічна традиція створює власну міфопоетичну модель світу, що виражає певні «вічні» універсальні принципи й стійкі національно-культурні ознаки. Не є виключенням і сучасна епоха, яку французький семіолог Р.Барт вважає найбільше міфологічною. І цілком імовірно, що сучасна міфопоетична модель світу найбільш повним образом проявляється саме в архітектурних образах міста. Можна також припустити, що міста, завдяки їх потужному просторовому впливу на свідомість людини, стали сучасними зразками міфологічного мислення. Але значно більшу роль зразків грають історичні міста – шедеври містобудівельного мистецтва: Афіни, Флоренція, Київ, Чернігів й ін. У них найважливішим є прозорість тієї міфопоетичної моделі світу, що у найбільш чистій формі виражала вічні духовні принципи, багато в чому «стерті» сучасною цивілізацією.

МОДЕЛЬ ПОБУДОВИ ОБРАЗУ ПЕРЕХІД ВІД ОБРАЗУ ДО ХУДОЖНЬОГО ОБРАЗУ

МОДУЛЬ 1. ХУДОЖНІЙ ОБРАЗ. МІФОПОЕТИЧНА ОСНОВА АРХІТЕКТУРНИХ ОБРАЗНИХ КОДІВ. ОБРАЗИ КЛАСИЧНОЇ МІФОЛОГІЇ І АРХІТЕКТУРИ

ТЕМАТИКА МОДУЛЮ 1

Змістовий модуль 1.1. Понятійний апарат. Образ. Міф як основа художнього образу.

Поняття образу; поняття художнього образу; образ в архітектурі.

Поняття міфу; міфологічні образи.

Символ і метафора, їх роль у діалозі міфологічного і раціонального мислення.

Світосприйняття за часів народження архаїчної міфології. Уявлення про усталеність світу.

Композиційний принцип циклічності, його міфологічний смисл, за А.Ф.Лосєвим.

Архітектурна тектоніка як відображення тектоніки міфологічної.

Змістовий модуль 1.2. Міфологічні системи Єгипту, Греції, Риму.

Побудова світу у Єгипетських міфах.

Структура Карнакського храму як відображення міфу про боротьбу сонця і темряви.

Архаїчна і класична (олімпійська) міфологія Давньої Греції.

Поняття Хаосу і Космосу, диференціювання як принцип космізації.

Образ Світової гори як тектонічної форми у грецьких міфах. Есхіл про Етну. Олімп.

Гомер і Гесіод. Створення світу за Гесіодом.

Міфологічна сутність доричного храму.

Міфологічна сутність афінського Акрополя.

Принцип циклічності у композиції Афін і Акрополя.

Римський міф. Римський дім як модель римського темплума.

Таблиця 1 відповідності лекційних тем і графоаналітичних завдань

Модуль 1. ХУДОЖНІЙ ОБРАЗ. МІФОПОЕТИЧНА ОСНОВА АРХІТЕКТУРНИХ ОБРАЗНИХ КОДІВ.	
ЗМ 1.1. Образ в архітектурі. Понятійний апарат.	
Лекція 1. ПОНЯТТЯ ОБРАЗУ; ХУДОЖНЬОГО ОБРАЗ	ГРАФОАНАЛІТИЧНЕ ЗАВДАННЯ №1. Образ твору мистецтва. Зміст завдання: виявити зміст образу твору мистецтва. Пояснити сутність художнього образу твору.
Лекція 2. ПОНЯТТЯ МІФУ; МІФОЛОГІЧНІ ОБРАЗИ	ГРАФОАНАЛІТИЧНЕ ЗАВДАННЯ №2. Міфопоетичний образ дослідженого в натурі середовища. Зміст завдання: засобами графіки передати реальну і символічну картини обраного для проектування в першому семестрі фрагменту середовища (сформулювати у графіці «міф місця» для обраного ландшафтного середовища).
Лекція 3. СИМВОЛ І МЕТАФОРА, ЇХ РОЛЬ У ДІАЛОЗІ МІФОЛОГІЧНОГО І РАЦІОНАЛЬНОГО МИСЛЕННЯ	ГРАФОАНАЛІТИЧНЕ ЗАВДАННЯ №3. Символ і метафора, їх роль у діалозі міфологічного і раціонального мислення. Зміст завдання: засобами графіки відобразити природу символу. Використовувати як матеріал античну грецьку архітектуру (порівняти модель світу за Голоксовером і архітектурну побудову доричного храму. Показати античний ордерний храм як відображення міфопоетичного Космосу).

ЗМ 1.2. Образи класичної міфології і архітектури Міфологічні системи Єгипту, Греції, Риму.	
Лекція 4. СВІТЛОВІ ОПОЗИЦІЇ У КУЛЬТУРІ ЄГИПТУ	ГРАФОАНАЛІТИЧНЕ ЗАВДАННЯ №4. Світлові опозиції у культурі Єгипту. Зміст завдання: засобами графіки передати побудову світу у Єгипетських міфах. Виявити роль опозиції «світло-пітьма» як напружену боротьбу у космогонічному процесі. Показати структуру Карнакського храму як відображення міфу про боротьбу сонця і темряви.
Лекція 5. АРХАЇЧНА І КЛАСИЧНА (ОЛІМПІЙСЬКА) МІФОЛОГІЯ ДАВНЬОЇ ГРЕЦІЇ. ПРИНЦИП ПРОСТОРОВО-СВІТЛОВОГО ДИФЕРЕНЦІЮВАННЯ	ГРАФОАНАЛІТИЧНЕ ЗАВДАННЯ №5. Архаїчна і класична (олімпійська) міфологія. Зміст завдання: засобами графіки відобразити уявлення про створення світу за Гомером і Гесіодом. Передати зміст понять Хаосу і Космосу. Відзначити просторово-світлове диференціювання як принцип космізації. Розкрити поняття антропоморфності грецького світосприйняття.
Лекція 6. УЯВЛЕННЯ ПРО УСТАЛЕНІСТЬ СВІТУ. ПРИНЦИПИ ТЕКТОНІКИ І ЦИКЛІЧНОСТІ	ГРАФОАНАЛІТИЧНЕ ЗАВДАННЯ № 6. Образно-міфопоетичні уявлення про усталеність світу. Зміст завдання: засобами графіки передати уявлення про усталеність світу як усталеність його тектонічної і циклічної структур у міфах Давньої Греції (образи Хаосу і Космосу. Етна і Олімп як образи Світової гори. Образ Гестії як світового вогнища, навколо якого обертається олімпійський світ).
Лекція 7. МІФОЛОГІЧНА СУТНІСТЬ ГРЕЦЬКОЇ АРХІТЕКТУРИ.	ГРАФОАНАЛІТИЧНЕ ЗАВДАННЯ №7. Тектоніка і циклічність у архітектурі Давньої Греції Зміст завдання: засобами графіки розкрити міфопоетичну сутність грецької архітектури. Вказати на принципи просторово-світлового диференціювання, тектоніки і циклічності як образні категорії грецької архітектури (Міфопоетика ордеру. Композиція доричного храму. Небесний образ Афінського Акрополя).
Лекція 8. МІФОЛОГІЧНА СУТНІСТЬ РИМСЬКОЇ АРХІТЕКТУРИ.	ГРАФОАНАЛІТИЧНЕ ЗАВДАННЯ №8. Міфологічна сутність римської архітектури. Римський міф. Римський дім як модель римського темплума. Зміст завдання: засобами графіки передати уявлення римлян про єдність світу: побудову космосу і архітектурних структур
Тема реферату	Міфопоетична відповідність: космос – природа – людина. Антропоморфність, тектоніка, циклічність і світлотіньова характеристика космогонічних просторових побудов у міфологічних традиціях Єгипту, Греції, Риму (викладається за матеріалами графічного альбому завдань, лекційним курсом і рекомендованою літературою. Об'єм роботи - 5 стор. з ілюстраціями і списком літератури).

КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ за модулем 1

Змістовий модуль 1.1.

Поняття образу;

Поняття художнього образу;

Що являє собою образ в архітектурі.

Поняття міфу; міфологічні образи.

Символ і метафора

Уявлення про усталеність світу за часів народження архаїчної грецької міфології.

Композиційний принцип циклічності, його міфологічний смисл, за А.Ф.Лосєвим.

Архітектурна тектоніка як відображення тектоніки міфологічної.

Змістовий модуль 1.2.

Приклад єгипетського міфу про побудову світу.

Структура Карнакського храму як відображення міфу про боротьбу сонця і темряви.

Чим відрізняються архаїчна і класична (олімпійська) міфологія.

Поняття Хаосу і Космосу.

Образ Світової гори як тектонічної форми у грецьких міфах. Есхіл про Етну. Образ Олімпу в грецьких міфах.

Створення світу за Гесіодом.

Міфологічна сутність доричного храму.

Принцип циклічності у композиції Афін і Акрополя.

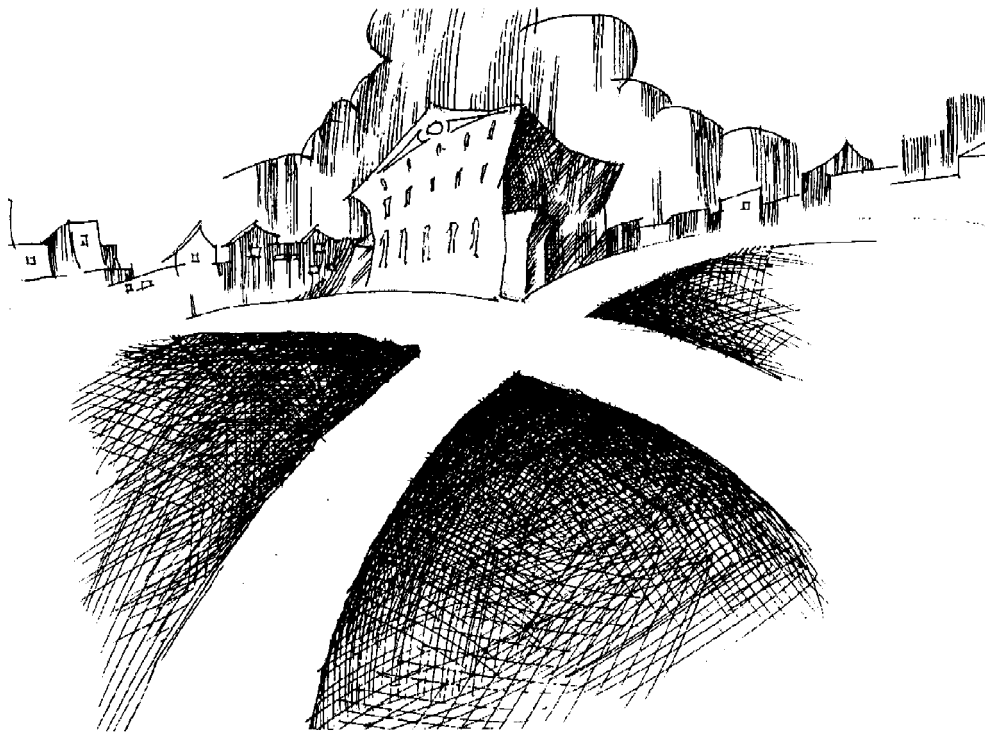
Міфологічна сутність афінського Акрополя.

Міфологічна сутність Парфенону.

Міфологічна сутність Ерехтейону.

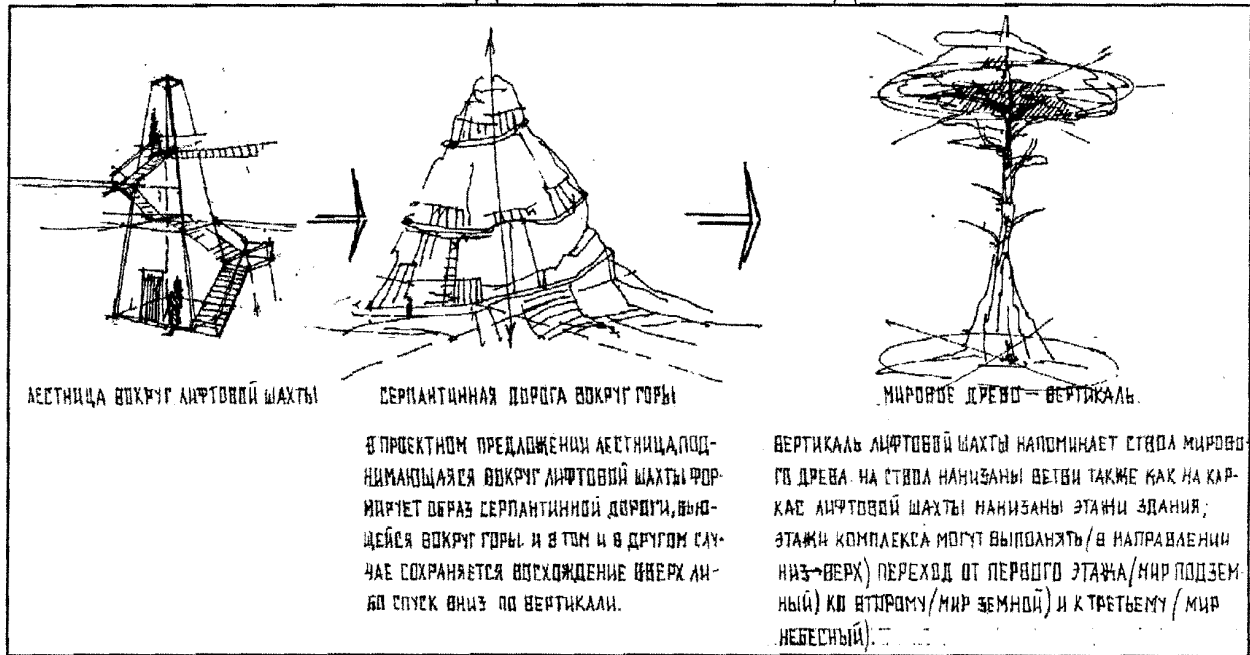
Римський міф.

Римський дім як модель римського темплума.

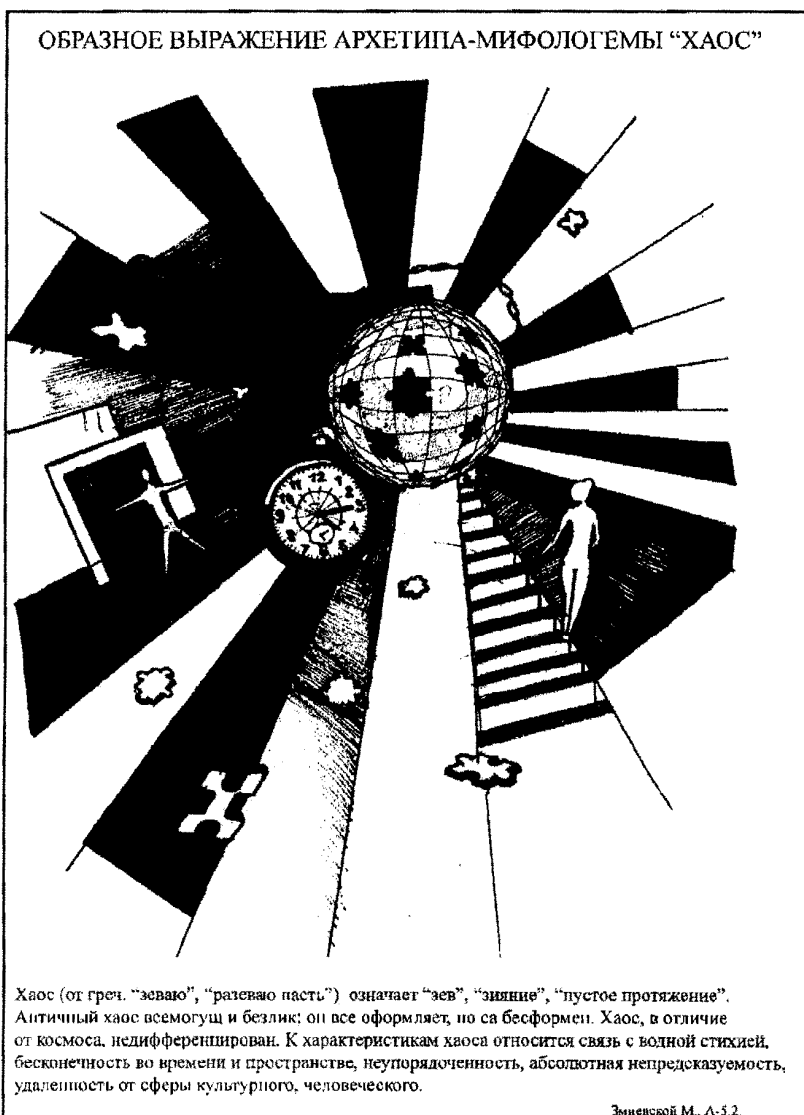

Архетип простору (рис. студ. О.Васіна)

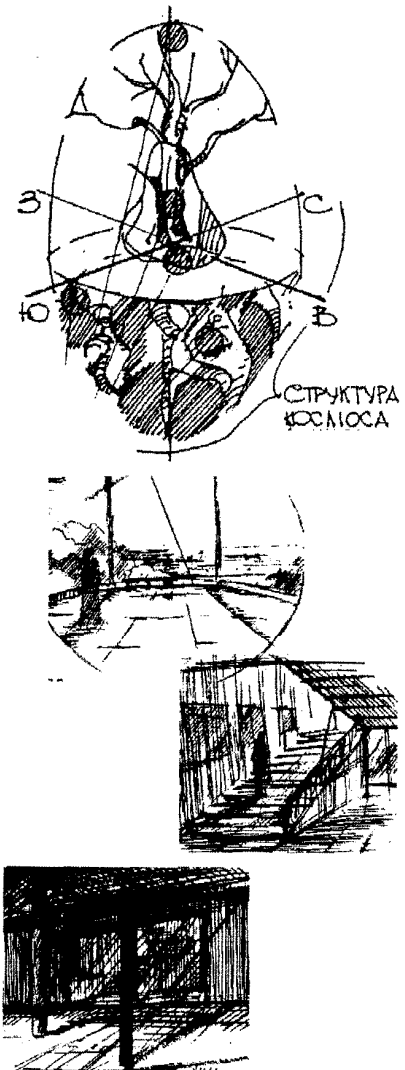
ПРИКЛАДИ ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ

Архітектурна конструкція і її архетипічна модель (рис. студ. М. Єлісєєвої)

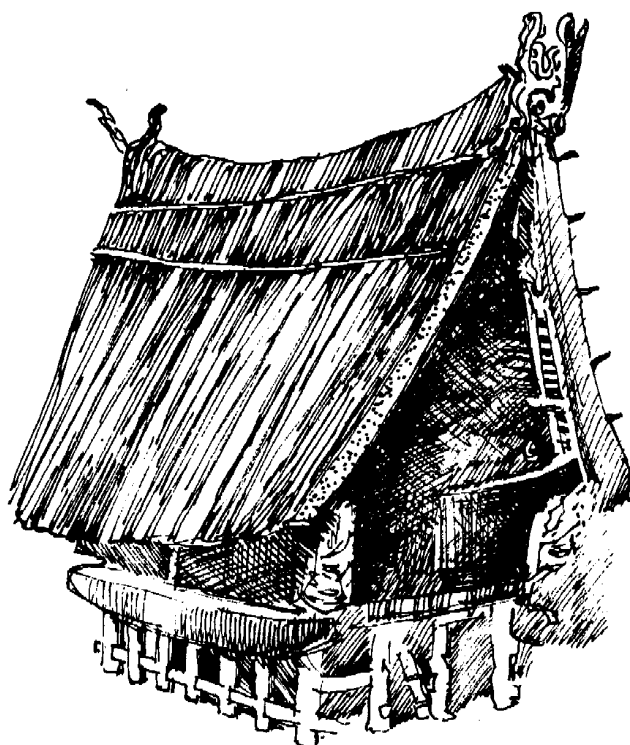
Образне вираження міфологеми «Хаос» (рис. студ. М. Змієвського)

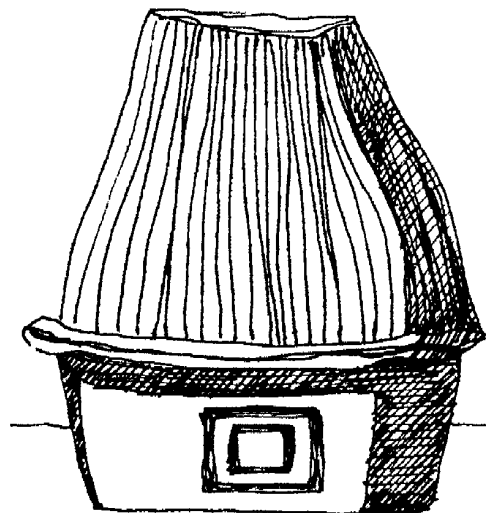
Міфологема «Космос» в архітектурній структурі (рис. студ. К. Алімової)

МАТЕРІАЛИ ДО ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ

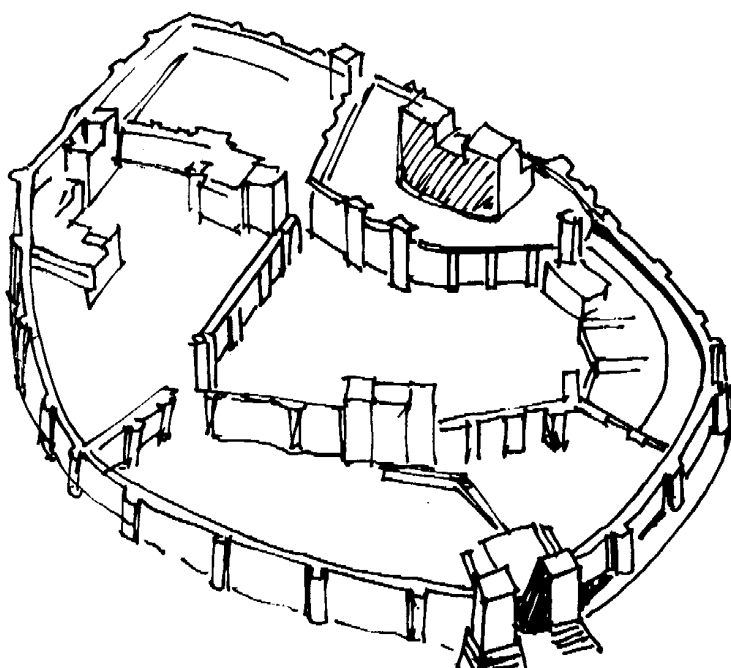
ПРАДАВНІ ЖИТЛОВІ УТВОРЕННЯ

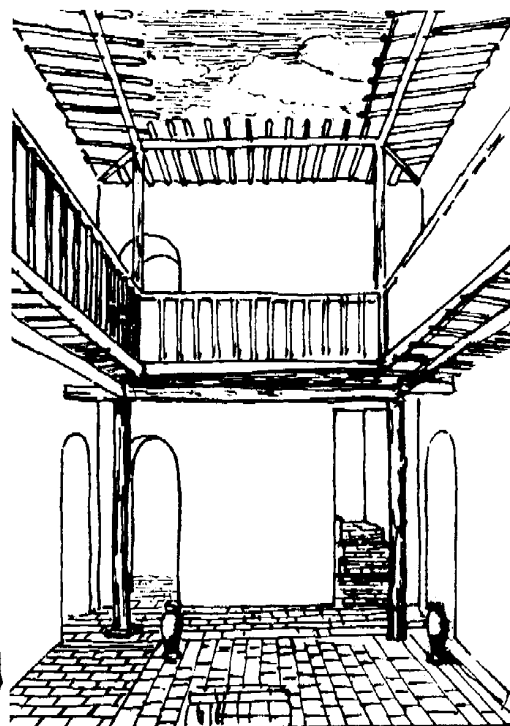
Хатина

Урна для поховання у формі будинку (Германія)

Древнє місто в Малій Азії (реконструкція)

Ур. Житловий будинок. Головне внутрішнє приміщення

МАТЕРІАЛИ ДО ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ

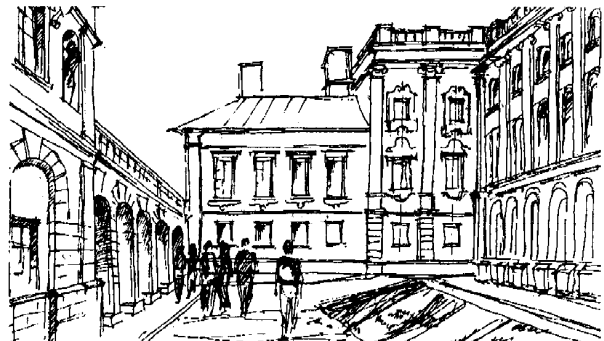
АРХІТЕКТУРНІ ТВОРИ НОВОГО ЧАСУ

ПРИКЛАД ДІ ПОСЛІДОВНИХ ПРОСТОРОВО-СВІТЛОВИХ ВРАЖЕНЬ У КОМПОЗИЦІЇ ЦАРСЬКОСІЛЬСЬКОГО ПАЛАЦЕВО-ПАРКОВОГО АНСАМБЛЮ ПІД САНКТ-ПІТЕРБУРГОМ (18-поч.19 ст.)

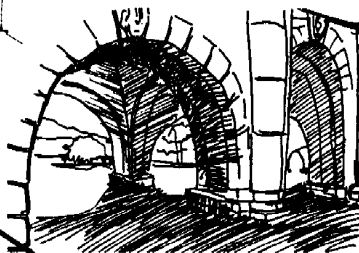
1. Головна - репрезентативна частина ансамблю - партерна еспланада перед палацем (архіт. Б.Растреллі). Домінування світла і простору 300-метрового партеру справляють враження космічної грандіозності у дусі метафор стилю бароко (18 ст.).

2. Наступне стискання простору на переході між репрезентативною і парковою частинами ансамблю (поч. 19 ст.).

3. Короткий прохід під склепіннями корпусу Холодних лазень (архіт. Ч.Камерон, поч. 19 ст.). Просторовими фрагментами, сконцентрованими на короткій дистанції формується прискорений ритм.

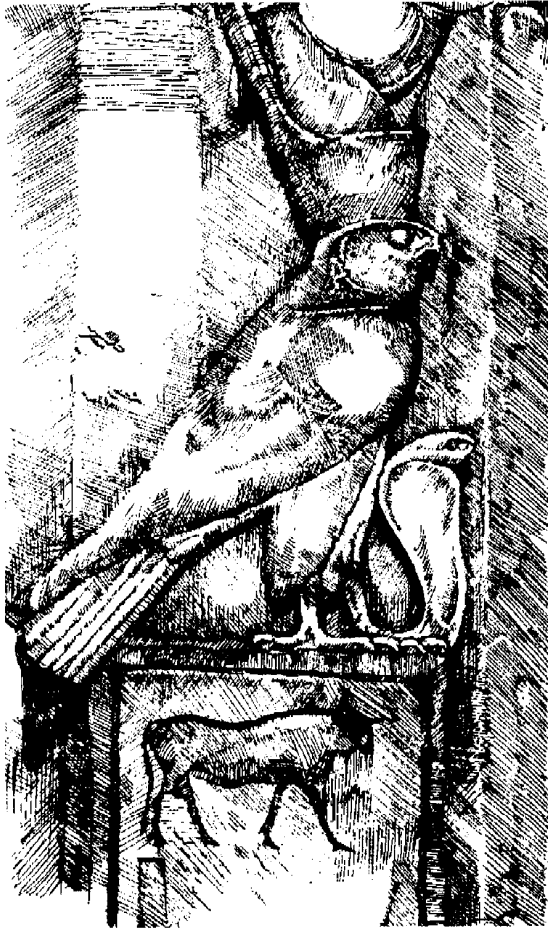
Через перенасиченість акцентами і різкий злам руху повною мірою відчувається "сплутаність" хтонічного Низу. Світло на виході віщує перехід у інше образно-просторове середовище.

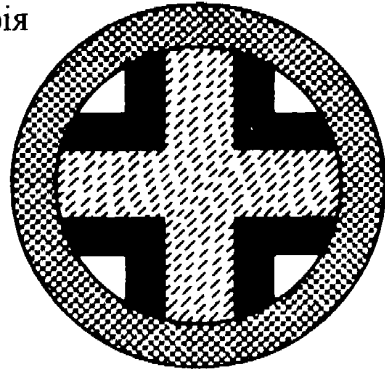
4. Одну з кульмінацій композиції становить розкриття на озеро з верхньої тераси Камеронової галереї (архіт. Ч.Камерон). Враження від світлої води озера, що відбиває небо, і темного силуету могутньої скульптури створює образ гармонії неба і землі, людини і космосу.

МАТЕРІАЛИ ДО ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ

ДАВНІЙ ЄГИПЕТ Аутентична іконографія

Хатшепсут-Гор

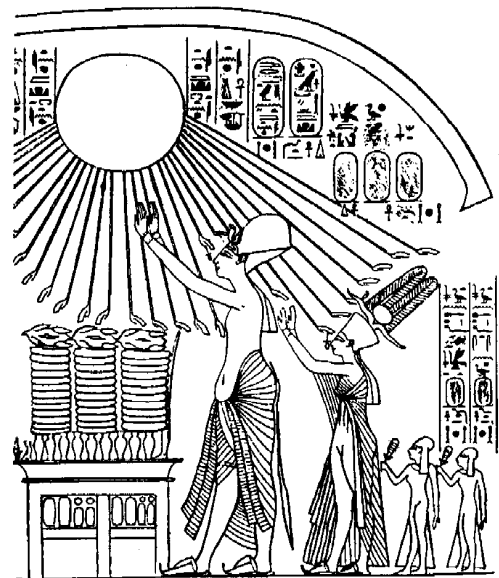
Єгипетський ієрогліф, що позначає місто

Жіноче зображення

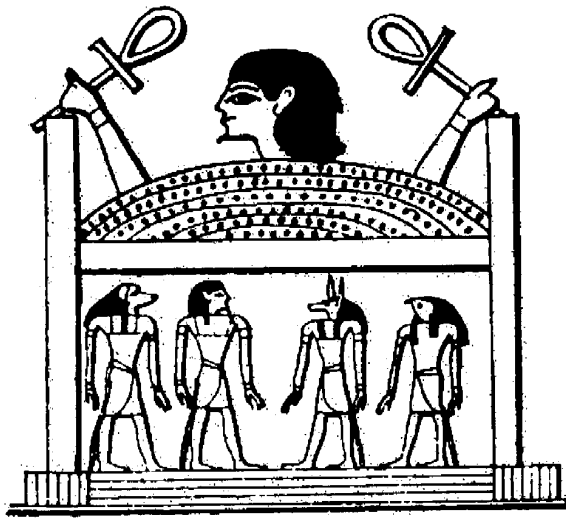
Гізе. Запокійний храм біля пірамід

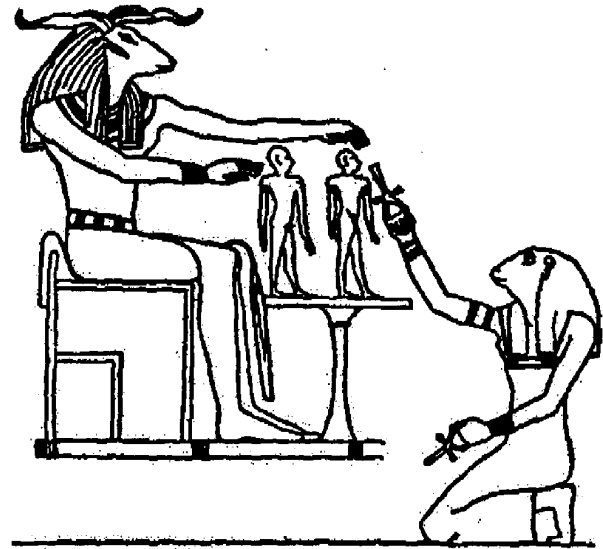
Зображення Ехнатона і його родини у променях сонця

МАТЕРІАЛИ ДО ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ

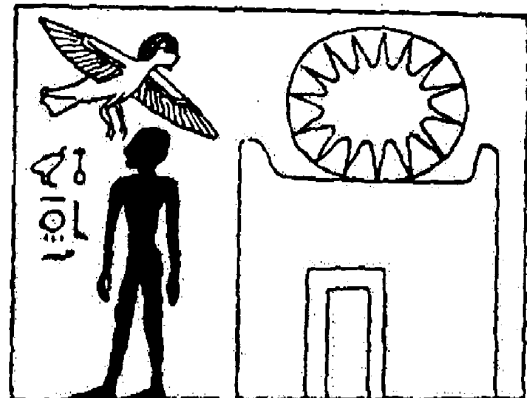
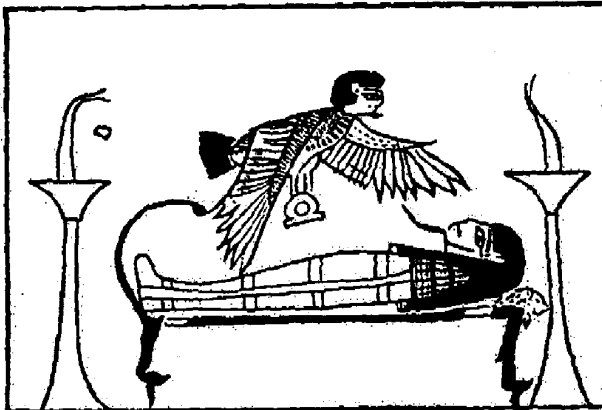
ДАВНІЙ ЄГИПЕТ Аутентична іконографія

Осирис - боу у царстві мертвих і бог зерна, що народжується

Виготовлення людини

Душа

Світове дерево

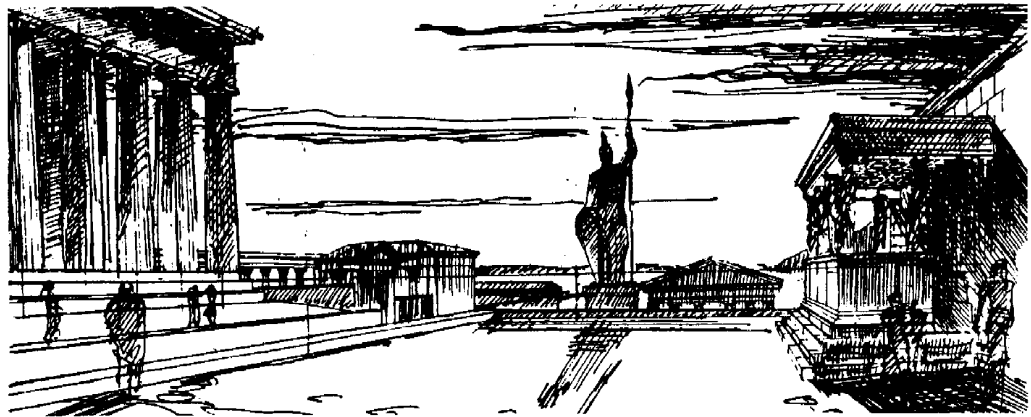
Небо і Земля. Між ними бог повітря

МАТЕРІАЛИ ДО ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ

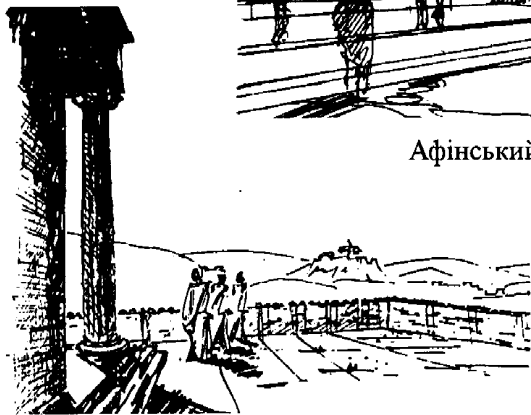
ГРЕЦІЯ - АФІНИ - АКРОПОЛЬ КУЛЬМІНАЦІЙНІ ФРАГМЕНТИ КОМПОЗИЦІЇ

Афіна

Афінський Акрополь. Кульмінаційне розкриття з середини назовні

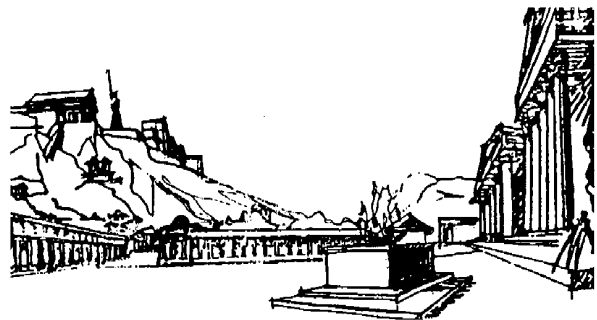
Елевсин. Розкриття на Афіни і ансамбль Акрополя

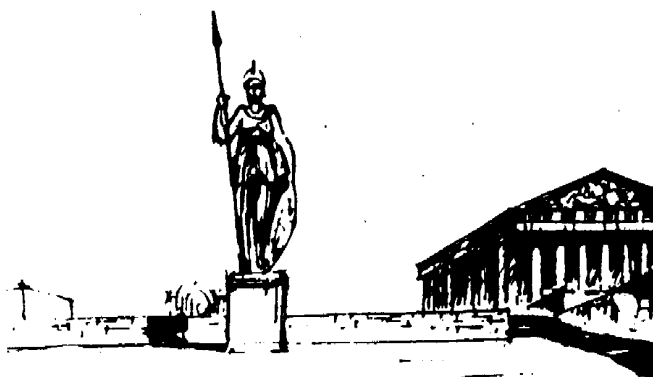
Мис Суній. Розкриття на Афіни і ансамбль Акрополя

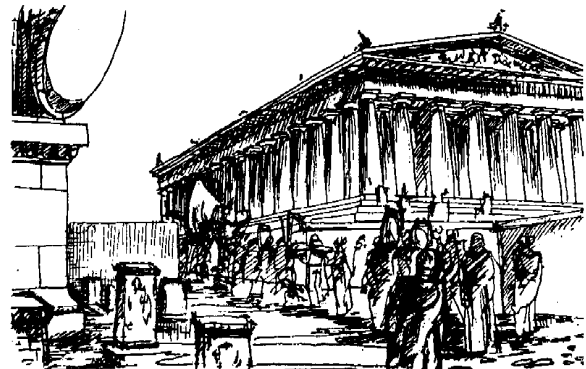
Афіна Партенос. Скульптура Фідія в наосі Парфенону

Афіни. Агора. Розкриття на ансамбль Акрополя

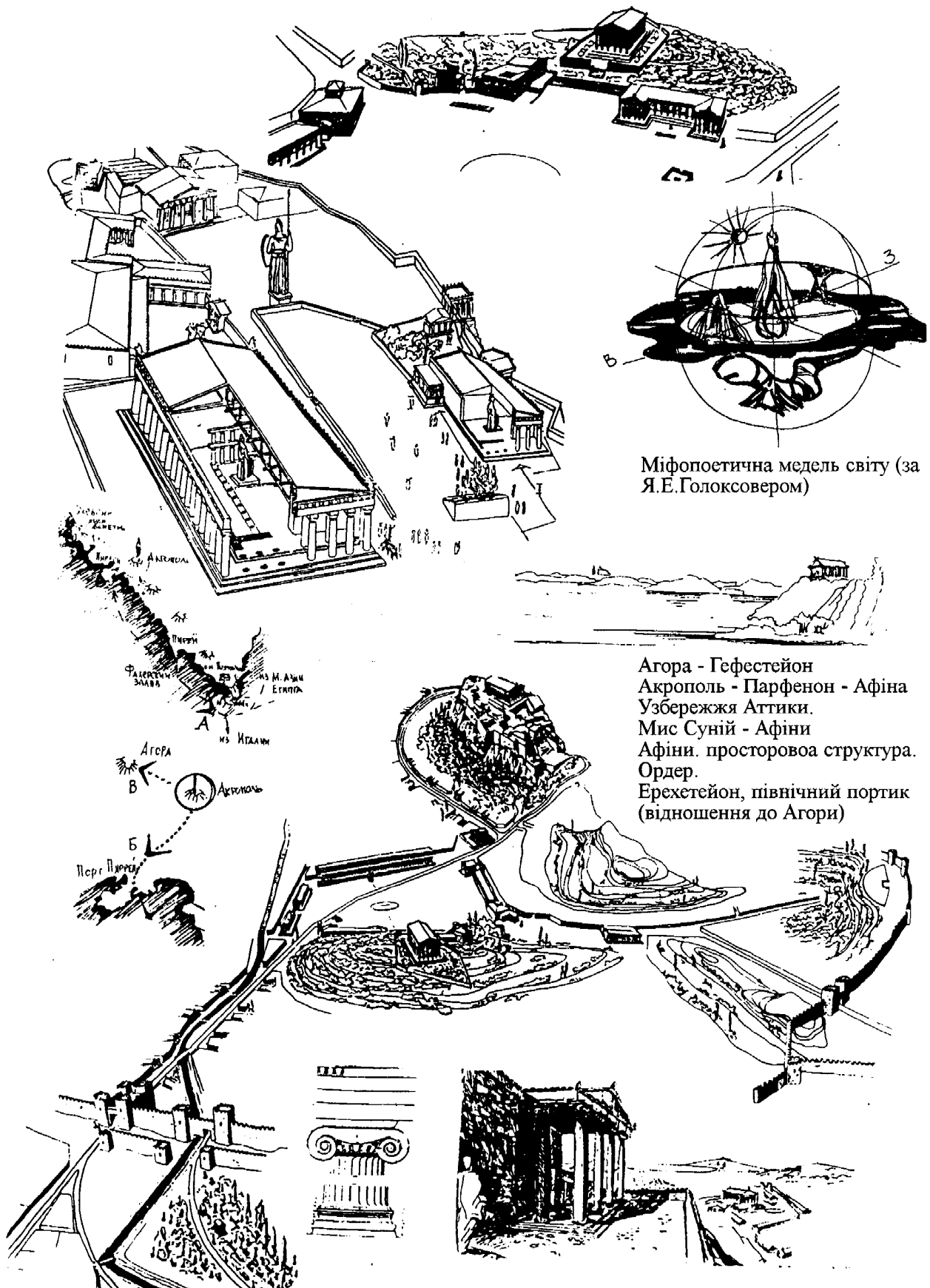
Афіна Промакхос. Домінуюча скульптура Фідія на Акрополі

Афіни. Акрополь. Вигляд Парфенона від Пропілей і скульптури Афіни Промакхос.

МАТЕРІАЛИ ДО ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ

ГРЕЦІЯ - АФІНИ - АКРОПОЛЬ ПРОСТОРОВА СТРУКТУРА

Рекомендована література для вивчення курсу і виконання завдань

Методична література

1. Вдовицька О.В., Дрьомова Л.В., Панова Л.П., Шубович С.О. Вступ до архітектурного проектування. Середовищний підхід. Конспект лекцій. Для студ. 1 курсу денної форми навчання напряму 1201 -«Архітектура». - Харків: ХДАМГ, 2003. - 78 с.
2. Панова Л.П., Коптева Г.Л., Криса Н.І., Шубович С.О. Методичні вказівки до курсу «Формування художнього образу» - Харків, ХДАМГ - 2000. – 56 с.
3. Панова Л.П., Шубович С.О. Методичні вказівки до вивчення курсу «Архітектура композиція. Композиція-сприйняття». Частина 1. Для студ. 1 курсу денної форми навчання напряму 1201 - «Архітектура». - Харків: ХДАМГ, 2001. - 60 с.
- 4 Антонов В.Л. Історія соціального розвитку, мистецтва та архітектури. Стародавня Греція: / Навчальний посібник. - К.: ІСДО, 1993. - 156 с.

Додаткова література

5. Гуманитарный комплекс архитектуры. К вопросу о гуманитарных исследованиях в архитектуре /Под общ. ред. С.А.Шубович - Харьков: ХНАГХ, 2005. – 311 с.
6. Бурак М.П., Шубович С.О., Соловйова О.С. Альбом «Місто очима студентів» (до 75 річчя КНУБА): – Харків: ХНАМГ, 2005. – 114 с.
7. Брунов Н.И. Памятники афинского Акрополя. Парфенон и Эрехтейон. - М.: Искусство, 1973. - 173 с.
8. Вергилий. Энеида // Вергилий. Собрание сочинений: Пер. с лат. - Санкт-Петербург: Библиографический институт «Студия Биографика», 1994. - С. 121-368.
9. Всеобщая история архитектура: В 12 т./ Научно-исследовательский институт теории, истории и перспективных проблем советской архитектуры. - М.: Стройиздат, 1971. - Т.2: Архитектура античного мира (Греция и Рим). - 712 с.
10. Гомер. Илиада: Пер. с древнегреческого Н.Гнедича. - М.: Художественная литература, 1987. - 384 с.
11. Гомер. Одиссея. Пер. с древнегреческого В.Жуковского. - М.: Правда, 1984. - 320 с.
12. Голан А. Миф и символ. М.: Русслит, 1993. - 375 с.
13. Голосовкер Я.Э. Логика мифа.- М.: Наука, 1987.- 218 с.
14. Голосовкер Я.Э. Сказания о титанах. - М.: Высшая школа, 1993. - 320 с.
15. Грейвс Р. Мифы Древней Греции: Пер. с англ. - М.: Прогресс, 1992. - 624 с.
16. Донских О.А., Кочергин А.Н. Античная философия. Мифология в зеркале рефлексии. - М.: Изд-во Московского университета, 1994. - 238 с.
17. Иконников А.В. Функция, форма, образ в архитектуре. - М.: Стройиздат, 1986.- 288 с.
18. Лосев А.Ф. Диалектика мифа // Лосев А.Ф. Философия. Мифология. Культура. - М.: Политиздат, 1991. - С. 21-186.
19. Лосев А.Ф. Философия. Мифология. Культура. - М.: Политиздат, 1991. - 526 с.
20. Мелетинский Е.М. Поэтика мифа. - М.: Наука, 1976.- 407с.
21. Михайлов Б.П. Витрувий и Эллада. Основы античной теории архитектуры. - М.: Изд. лит. по стр-ву, 1967. - 280 с.
22. Мифы в искусстве (по Рене Менару). - М.: Современник, 1996. - 271 с.
23. Тахо-Годи А.А. Греческая мифология. - М.: Искусство, 1989. - 304 с.
24. Кун Н. Мифы и легенды Древней Греции

МОДУЛЬ 2. АРХІТЕКТУРНІ МЕТАФОРИ ЗАХІДНО-ЄВРОПЕЙСЬКОГО СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ. АРХІТЕКТУРНО-ПРОСТОРОВІ ОБРАЗИ ГЕРМАНО-СКАНДИНАВСЬКОЇ МІФОЛОГІЇ

ТЕМАТИКА МОДУЛЮ 2

Змістовий модуль 2.1. Ландшафт як образна основа архітектури. Структура моделі світу у скандинавсько-германських міфах

Порівняння ландшафтів Єгипту, Греції та Північної Європи, як основи регіональних культур і просторових метафор.

Перехід від античної до середньовічної культури як злам у розвитку цивілізації.

Зіткнення землеробської та кочової культур як поштовх до створення європейської цивілізації.

Просторово-світлова модель світу за скандинавськими міфами.

Побудова світу як диференціація первісного хаосу (виділення садиб).

Просторові характеристики скандинавського Космосу: орієнтація за сторонами світу, акцентування верха і низу, виділення середини та периферії.

“Світове дерево” – головний тектонічний та комунікаційний стрижень світу.

Тектонічний образ ясеня Іггдрасиля - головної опори Космосу.

Формування світу у космогонічних міфах (за “Старшою Еддою”) як побудова тектонічно означеної споруди.

Небо – шатро – дах - єдина метафора, що поєднує міф і архітектурний об’єкт.

Образ води у скандинавській міфології (джерело “Киплячий казан”, джерело мудрості, Світовий океан, вода, що поглинула світ).

Образи садиб “у огорожі” та “поза огорожею”. Співвідношення з поняттями “внутрішнє” та “зовнішнє”.

Боги скандинавських міфів. Їх просторові якості: відношення до середини, границі чи периферії світу.

Головна трійця скандинавських богів – їх відношення до знаходження у просторі.

Змістовий модуль 2.2. Просторово-образні паралелі між міфом і архітектурними метафорами.

Просторово-світлові метафори готичної архітектури.

Історична і міфологічна побудова “Пісні про Нібелунгів”. Образи “порогових просторів” у “Пісні про Нібелунгів”.

Архітектура дороманського періоду як уособлення міфологічного “туманного” світу. Її просторово-світлові метафори.

Образи Смерті та Любові у середньовічному романі “Тристан та Ізольда”.

Катарсис готичної архітектури, його міфологічне коріння.

Карнавальність культури середньовіччя – поєднання християнського та язичеського світосприйняття.

Таблиця 2 відповідності лекційних тем і графоаналітичних завдань

Модуль 2. АРХІТЕКТУРНІ МЕТАФОРИ ЗАХІДНО-ЄВРОПЕЙСЬКОГО СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ. АРХІТЕКТУРНО-ПРОСТОРОВІ ОБРАЗИ ГЕРМАНО-СКАНДИНАВСЬКОЇ МІФОЛОГІЇ	
ЗМ 2.1. Ландшафт як образна основа архітектури. структура моделі світу у скандинавсько-германських міфах	
Лекція 1. ЛАНДШАФТ ЯК ОСНОВА ОБРАЗНИХ МЕТАФОР	ГРАФОАНАЛІТИЧНЕ ЗАВДАННЯ №1. Ландшафт як основа образних метафор. Зміст завдання: засобами графіки передати відповідність ландшафтних і міфопоетичних образів.
Лекція 2. ПРОСТОРОВО-СВІТЛОВА МОДЕЛЬ СВІТУ ЗА СКАНДИНАВСЬКИМИ МІФАМИ	ГРАФОАНАЛІТИЧНЕ ЗАВДАННЯ №2. Просторово-світлова модель світу за скандинавськими міфами. Зміст завдання: засобами графіки передати уявлення про структуру міфопоетичного світу у скандинавській міфологічній традиції (орієнтація за сторонами світу, акцентування верха і низу, просторове диференціювання, виділення середини та периферії, опозиція мідгард-утгард)
Лекція 3. АРХІТЕКТУРНО-ТЕКТОНІЧНІ ЯКОСТІ КОСМІЧНОЇ МОДЕЛІ	ГРАФОАНАЛІТИЧНЕ ЗАВДАННЯ №3. Архітектурно-тектонічні якості космічної моделі. Зміст завдання: засобами графіки передати уявлення про тектонічну структуру космічної моделі (Світове дерево, небо-поселення-садиба-дах, вода, колористика як образні категорії космічної моделі). Дати аналіз власній розробці тектонічної структури проєктованого музейного комплексу.
Лекція 4. БОГИ СКАНДИНАВ-СЬКИХ МІФІВ. ЇХ ПРОСТОРОВІ ЯКОСТІ: ВІДНОШЕННЯ ДО СЕРЕДИНИ, ГРАНИЦІ ЧИ ПЕРИФЕРІЇ СВІТУ	ГРАФОАНАЛІТИЧНЕ ЗАВДАННЯ №4. Боги скандинавських міфів. Їх просторові якості: відношення до середини, границі чи периферії світу. Зміст завдання: засобами графіки передати уявлення про головну трійцю скандинавських богів через їх відношення до знаходження у просторі
ЗМ 2.2. Просторово-образні паралелі між міфом і архітектурними метафорами	
Лекція 5 “ПІСНЯ ПРО НІБЕЛУНГІВ”. Міфопоетично-образна структура.	ГРАФОАНАЛІТИЧНЕ ЗАВДАННЯ №5. “Пісня про Нібелунгів”. Солярні і хтонічні образи. Теми екстазу і героїки. Зміст завдання: засобами графіки передати міфологічну образну основу «Пісні про Нібелунгів».
Лекція 6 “ПІСНЯ ПРО НІБЕ-ЛУНГІВ”. Композиційно-образна структура	ГРАФОАНАЛІТИЧНЕ ЗАВДАННЯ № 6. Ритмічна побудова і образи “порогових просторів” у “Пісні про Нібелунгів”. Зміст завдання: засобами графіки передати композиційну побудову «Пісні про Нібелунгів» (ритміка; система «порогових» просторів).

Лекція 7. ОБРАЗИ СМЕРТІ ТА ЛЮБОВІ У СЕРЕДНЬОВІЧНОМУ РОМАНІ “ТРИСТАН ТА ІЗОЛЬДА”.	ГРАФОАНАЛІТИЧНЕ ЗАВДАННЯ № 7. Міфологічна сутність дихотомії любов - смерть. Зміст завдання: засобами графіки передати сутність роману «Тристан та Ізольда» як трагічне зіткнення життя і смерті. Пояснити образ любові, що поєднує ці опозиції.
Лекція 8. АРХІТЕКТУРНІ МЕТАФОРИ	ГРАФОАНАЛІТИЧНЕ ЗАВДАННЯ №8. Співставлення художніх образів романської і готичної архітектури. Зміст завдання: засобами графіки передати сутність середньовічної архітектури через її міфопоетичні образи (просторово-світлові структури, екстаз, динамічна напруженість, дихотомія життя і смерті тощо).
Тема реферату	Структура образів-міфологем (міфопоетична модель світу) у художньо-емоційному рішенні проєктованого музейного комплексу (викладається за матеріалами графічного альбому завдань, лекційним курсом і рекомендованою літературою. Об'єм роботи - 5 стор. з ілюстраціями і списком літератури).

КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ за модулем 2

Змістовий модуль 2.1.

Порівняння ландшафтів Єгипту, Греції та Північної Європи, як основи регіональних культур і просторових метафор.

Зіткнення землеробської та кочової культур як поштовх до створення європейської цивілізації.

Просторово-світлова модель світу за скандинавськими міфами.

Побудова світу як диференціація первісного хаосу (виділення садиб).

Просторові характеристики скандинавського Космосу: орієнтація за сторонами світу, акцентування верха і низу, виділення середини та периферії.

“Світове дерево” – головний тектонічний та комунікаційний стрижень світу.

Тектонічний образ ясеня Ігдрасиля - головної опори Космосу.

Небо – шатро – дах - єдина метафора, що поєднує міф і архітектурний об'єкт.

Образ води у скандинавській міфології (джерело “Киплячий казан”, джерело мудрості, Світовий океан, вода, що поглинула світ).

Образи садиб “у огорожі” та “поза огорожею”. Співвідношення з поняттями “внутрішнє” та “зовнішнє”.

Боги скандинавських міфів. Їх просторові якості: відношення до середини, границі чи периферії світу.

Головна трійця скандинавських богів – їх відношення до знаходження у просторі.

Змістовий модуль 2.2.

Просторово-світлові метафори готичної архітектури.

Образи “порогових просторів” у “Пісні про Нібелунгів”.

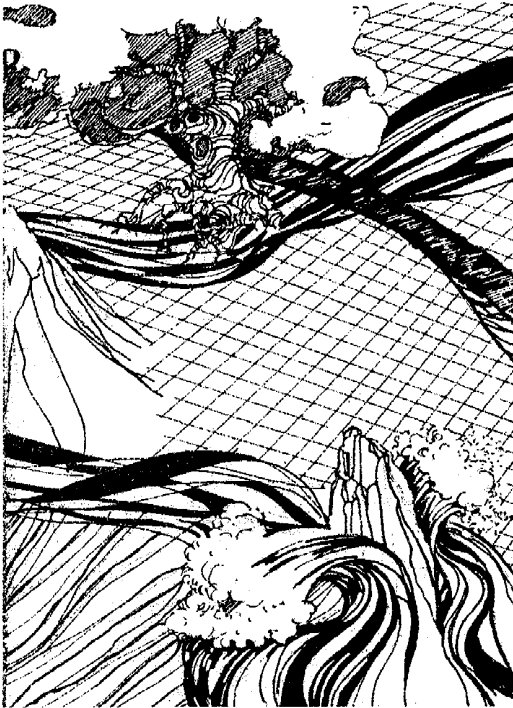
Архітектура дороманського періоду як уособлення міфологічного “туманного” світу. Її просторово-світлові метафори.

Образи Смерті та Любові у середньовічному романі “Тристан та Ізольда”.

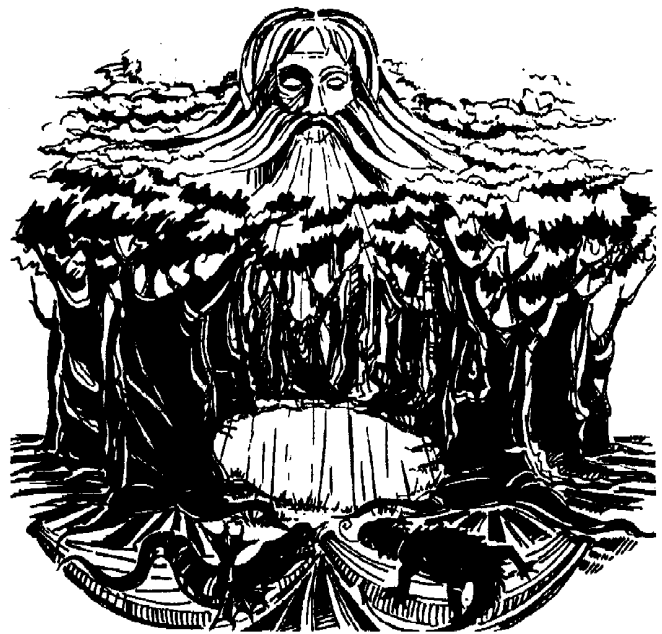
Катарсис готичної архітектури, його міфологічне коріння.

Карнавальність культури середньовіччя – поєднання християнського та язичького світосприйняття.

ПРИКЛАДИ ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ

Ландшафт як основа образних метафор.
Міфопоетична тріада світу - світове дерево,
світовий океан, світова гора (рис.
К.Плотнікова)

Витоки культурно-просторового стереотипа
ранньосередньовічної Європи (рис. студ. В.Сисоевої)

Р.ВАГНЕР. ОПЕРА «ЗОЛОТО РЕЙНУ». ТЕМА КІЛЬЦЯ

Ерда:
«Бойся, Вотан! бойся!
Страшный перстень брось
В бездну тьмы.
В мрачную гибель
Ввергнет он тебя!...
...Все бытие - тленно!
Закат богов
В сумерках брезжит.
Совет мой - перстня беги!»

Донер:
«Эй, великаны,
Назад, постойте!
Кольцо будет дано вам!»

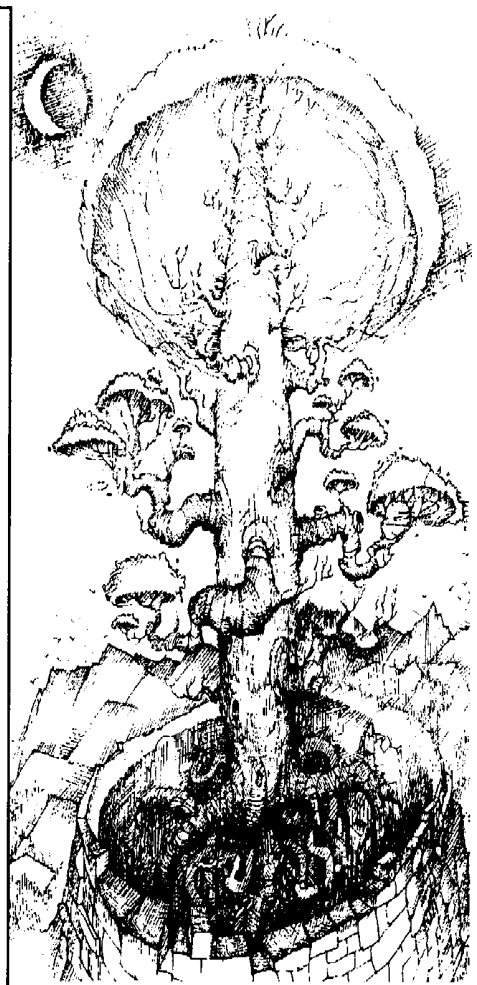
Вотан:
«Берите ваше кольцо!»
(Р.Вагнер. Лібретто
опери «Золото Рейну»)

В опері Р.Вагнера "Золото Рейну", що входить у цикл "Кільце нібелунга", розкривається тема загибелі світу, що принесло із собою золоте кільце, добуте із дна Рейну. Насильство й жадібність, що спонукали богів добути кільце впустили в світ фатальне прокляття, що погубило богів й увесь світ.

Студ. гр. А-2.2. Ю.Нухова

Космогонічні теми у Р.Вагнера (рис. студ Ю.Нухової)

ПРИКЛАДИ ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ

Світове дерево Тектонічний образ
ясеня Ігдрасиля - головної опори
Космосу. (рис. студ. В.Козака)

Образи «Пісні про нібелунгів» (рис. студ. В.Сисоєвої)

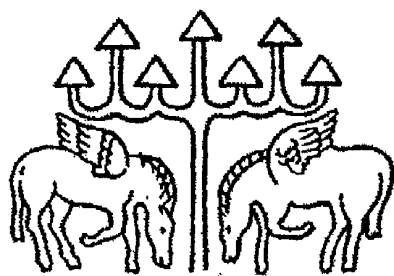
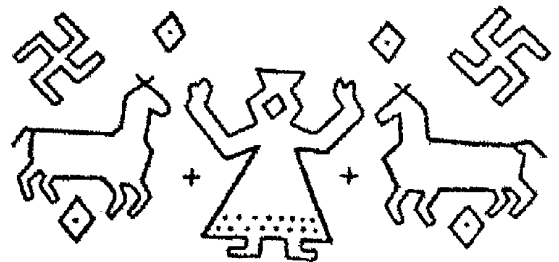
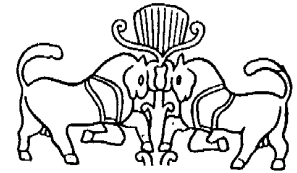
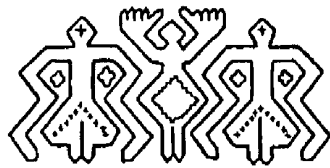
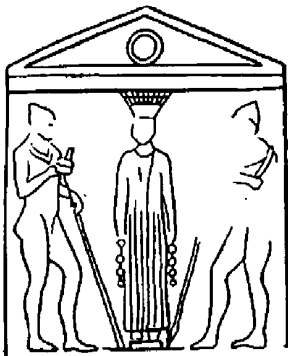
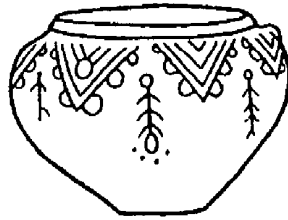

Валхалла. Небесний світ скандинавських міфів
(рис. студ. О.Слюсаревой)

МАТЕРІАЛИ ДО ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ

ТЕМА СВІТОВОГО ДЕРЕВА У РІЗНИХ КУЛЬТУРАХ

Аутентична іконографія

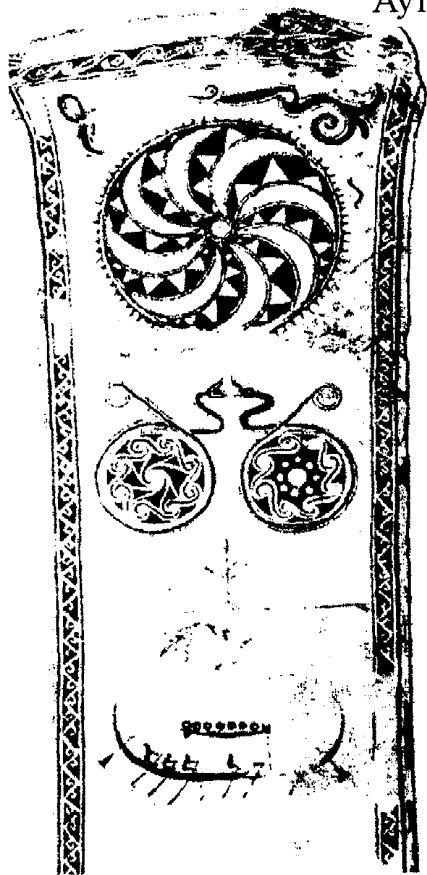
Ясень я знаю
по имени Иггдрасиль,
большой, омываемый
млечной влагой,
росы нисходят
с него на землю,
вечно он зелен
над источником Урд;

(Старша Едда)

МАТЕРІАЛИ ДО ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ

МІФО-РИТУАЛЬНА СИМВОЛІКА

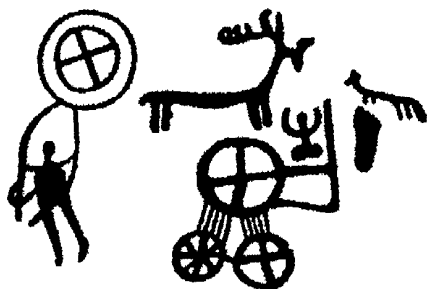
Аутентична іконографія

Пам'ятний камінь з острова Готланд з зображенням картини світу, V-VI ст. На верхньому рівні - солярні знаки, на середньому рівні - дерево, на нижньому рівні - чудовисько і похоронний корабель

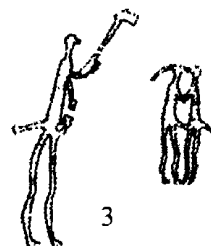
Швеція. Боротьба воїнів з чудовиськами, VIII ст.

1

2

3

4

5

Давньоісландські наскельні зображення епохи бронзи:

1 - культова процесія і солярні символи; 2 - священна ладья; 3 - обряд священного шлюбу; 4 - ритуальна оранка; 5 - боротьба між богом з луком і богом з сокирою (?).

Див. також у літ.: О.В.Вдовицька, С.О.Шубович. Архітектура і мистецтво західного середньовіччя, конспект лекцій, ХНАМГ, 2003, с. 8-13.

Рекомендована література для вивчення курсу і виконання завдань

Методична література

1. Жмурко Ю.В., Панова Л.П., Соловйова О.С., Шубович С.О. Методичні вказівки до вивчення курсу «Архітектурна композиція. Композиція-сприйняття». Частина 2. Для студ. 2 курсу денної форми навчання напряму 1201 -»Архітектура» - Харків: ХНАМГ, 2002. - 60 с.
2. Вдовицька О.В., Шубович С.О. Архітектура і мистецтво Західного Середньовіччя: конспект лекцій і матеріали для самостійного вивчення з курсу «Історія мистецтв, архітектури і містобудування» - Харків: ХНАМГ, 2003. - 77 с.
3. Бурак М.П., Соловйова О.С., Шубович С.О. Харків - Київ. Місто очима студентів. До 75 річчя КНУБА (альбом малюнків). Вип. 2. - Харків: ХНАМГ, 2005. - 114 с.
4. Вдовицька О.В., Зелінська О.І., Мартишова Л.С., Штейнер А.Г., Шубович С.О. Проект музейного комплексу: Методичний посібник для студ. 2 курсу денної форми навчання напряму 1201 - «Архітектура». - Харків: ХДАМГ, 2000. -117с.
5. Шубович С.О., Фондорко О.Є., Панова Л.П., Коптева Г.Л., Жмурко Ю.В. Основи і методи архітектурного проектування. Конспект лекцій для студ. денної форми навчання напряму 1201 «Архітектура». – Харків: ХНАМГ, 2005. – 93 с.

Додаткова література

1. Беовульф. Старшая Эдда. Песнь о нибелунгах. Библиотека Всемирной литературы. Серия первая. Т 9. – М.: Художественная литература, 1975. – 752 с.
2. Ле Гофф Жак. Цивилизация средневекового Запада. Пер. с фр. - М.: Изд. группа Прогресс, Прогресс – Академия, 1992 г. – 376 с.
3. Голан А. Миф и символ. М.: Русслит, 1993. - 375 с. – С. 126.
4. Гуревич А.Я. «Эдда» и сага. - М.: Наука, 1979. - 192 с.
5. Гуревич А.Я. Пространственно-временной «континуум» «Песни о нибелунгах».— В кн.: Традиции в истории культуры. М., 1978
6. Лосев А.Ф. Диалектика мифа // Лосев А.Ф. Философия. Мифология. Культура. - М.: Политиздат, 1991. - С. 21-186.
7. Любимов Л.Д. Искусство Западной Европы. М.: Просвещение, 1976. – 320 с.
8. Ляковская О.А. Французская готика. Архитектура. Скульптура. Витраж XII-XIV вв., М., Искусство, 1973 г.
9. Мифы народов мира. Энциклопедия: в 2-х тт. /гл. ред. С.А. Токарев. - М.: Сов. энциклопедия, 1991. - Т.1. - 671 с. Т.2. - 719 с.
10. Харитонович Д.Э. Средневековый мастер, его представление вещи. Художественный язык средневековья. М., Наука, 1982 г.
11. Хейзинга Й. Осень средневековья. - М.: Культура, 1995.- Т.1.- 414 с.
12. Шубович С.А. Окно: миф и загадка. А.С.С., № 4 (45), 2003 г. - С. 108-109.
13. Шубович С.А. Мост как архетип - А.С.С., № 6 (47) «300 лучших», 2003 г. - С.28-30.
14. Шубович С.А., Дремова Л.В., Дидок В.Ю. Игровая семантика шаровского ансамбля. К анализу композиционной структуры // Проблемы теории и истории архитектуры. Вып. 6. – Архитектурное наследие. – АХІ ОДАБА, Одесса, 2005. – С. 46-54.

МОДУЛЬ 3. ПРОСТОРОВІ МІФОЛОГЕМИ І ЇХ АРХІТЕКТУРНИЙ ІНВАРІАНТ. АРХІТЕКТУРНО-ПРОСТОРОВІ ОБРАЗИ СЛОВ'ЯНСЬКОЇ МІФОЛОГІЇ

ТЕМАТИКА МОДУЛЮ 3

Змістовий модуль 3.1. Ландшафтні опозиції – основа слов'янської образності. Міфопоетична модель слов'янського світу

Ландшафтні опозиції, як основа слов'янської міфології (небо-море, ліс-поле, поле-небо тощо). Роль Дніпра у композиції Києва.

Дерево – головний стрижень будови слов'янського Космосу

Купальські обряди – роль природного начала: протистояння та єдність води і землі, води та вогню, гори та долини.

Гора як метафора неба. “Грозовий міф” – образне виявлення головної просторової опозиції (небо – земля).

Образ вогню як центру світу у грецьких (Гестія) та слов'янських (Сварог) уявленнях.

Будова світу за слов'янськими уявленнями. Її тектонічно-просторові характеристики.

Поле – небо, їх метафоричне поєднання у міфах та літературних творах (Коцюбинський, “Intermezzo”).

Змістовий модуль 3.2. Слов'янський пантеон – як відображення просторово-тектонічної структури світу

Головні боги слов'янського пантеону

Збручський ідол – модель слов'янського космосу.

Антропоморфність слов'янського світосприйняття. Образи новели “У грішний світ” М.Коцюбинського.

Міфологічні образи (метафори) Давньоруської архітектури.

Київ. “Місто Ярослава” – реалізація теми “Небесного міста”.

Тема “Важкого шляху” у міфі. Його архітектурне виявлення.

Ансамблі Чернігова і Києво-Печерської Лаври як приклади “важкого шляху”. Формування системи “порогових просторів”.

Небо – шатро – дах - єдина метафора, що поєднує міф і архітектурний об'єкт.

Символіка житла.

Таблиця 3 відповідності лекційних тем і графоаналітичних завдань

МОДУЛЬ 3. ПРОСТОРОВІ МІФОЛОГЕМИ І ЇХ АРХІТЕКТУРНИЙ ІНВАРІАНТ. АРХІТЕКТУРНО-ПРОСТОРОВІ ОБРАЗИ СЛОВ'ЯНСЬКОЇ МІФОЛОГІЇ.	
ЗМ 3.1. Ландшафтні опозиції – основа слов'янської образності. Міфопоетична модель слов'янського світу	
Лекція 1. БУДОВА СВІТУ ЗА СЛОВ'ЯНСЬКИМИ УЯВЛЕННЯМИ. ЛАНДШАФТНІ ОПОЗИЦІЇ, ЯК ОСНОВА СЛОВ'ЯНСЬКОЇ МІФОЛОГІЧНОЇ ОБРАЗНОСТІ	ГРАФОАНАЛІТИЧНЕ ЗАВДАННЯ №1. Будова світу за слов'янськими уявленнями. Структура ландшафтних опозицій. Зміст завдання: засобами графіки передати міфопоетичний зміст ландшафтних опозицій: небо-море, ліс-поле, поле-небо тощо.
Лекція 2. БУДОВА СВІТУ ЗА СЛОВ'ЯНСЬКИМИ УЯВЛЕННЯМИ. ЇЇ ТЕКТОНІЧНО-ПРОСТОРОВІ ХАРАКТЕРИСТИКИ.	ГРАФОАНАЛІТИЧНЕ ЗАВДАННЯ №2. Будова світу за слов'янськими уявленнями. Просторово-тектонічна структура. Зміст завдання: засобами графіки на прикладі композиції Давнього Києва і Софійського собору розкрити тектонічно-просторову структуру слов'янського Космосу. Показати міфопоетичний зміст понять гора-небо і дерево - стрижень будови слов'янського Космосу.
Лекція 3. ОБРАЗ ВОГНЮ ЯК ЦЕНТРУ СВІТУ У ГРЕЦЬКИХ (ГЕСТІЯ) ТА СЛОВ'ЯНСЬКИХ (СВАРОГ) УЯВЛЕННЯХ. СЛОВ'ЯНСЬКІ СВЯТА.	ГРАФОАНАЛІТИЧНЕ ЗАВДАННЯ №3. Образ вогню у слов'янській міфопоетичній традиції. Слов'янські свята. Зміст завдання: засобами графіки передати уявлення про святкове поєднання образів вогню-гори, вогню-води тощо.
Лекція 4. ГОЛОВНІ БОГИ СЛОВ'ЯНСЬКОГО ПАНТЕОНУ	ГРАФОАНАЛІТИЧНЕ ЗАВДАННЯ №4. Слов'янський пантеон. Зміст завдання: засобами графіки передати уявлення про одного з головних богів давніх слов'ян. Відмітити головні риси з точки зору його природно-просторових і світлових якостей.

ЗМ 2.2. Просторово-образні паралелі між міфом і архітектурними метафорами	
<p>Лекція 5.</p> <p>МІСТО-ПОЛЕ – НЕБО, ЇХ МЕТАФОРИЧНЕ ПОЄДНАННЯ У МІФАХ ТА ЛІТЕРАТУРНИХ ТВОРАХ (М.КОЦЮБИНСЬКИЙ, “INTERMEZZO”).</p>	<p>ГРАФОАНАЛІТИЧНЕ ЗАВДАННЯ №5.</p> <p>Місто - поле – небо, їх метафоричне поєднання у міфах та мистецтві</p> <p>Зміст завдання: засобами графіки передати міфопоетичну просторову структуру новели “Intermezzo” М.Коцюбинського як відношення опозицій: «місто-поле» і «поле-небо».</p>
<p>Лекція 6.</p> <p>АНТРОПОМОРФНІСТЬ СЛОВ'ЯНСЬКОГО СВІТОСПРИЙНЯТТЯ. ОБРАЗИ АНТРОПОМОРФНОГО СВІТУ В НОВЕЛІ “У ГРІШНИЙ СВІТ” М.КОЦЮБИНСЬКОГО</p>	<p>ГРАФОАНАЛІТИЧНЕ ЗАВДАННЯ № 6.</p> <p>Антропоморфність слов'янського світосприйняття. Образи антропоморфного світу в новелі “У грішний світ” М.Коцюбинського.</p> <p>Зміст завдання: засобами графіки передати композиційну побудову новели “У грішний світ” М.Коцюбинського як напружену ритмічну структуру. Пояснити роль катарсису. Відобразити антропоморфність образів новели (церква, ліс, грішний світ тощо)</p>
<p>Лекція 7.</p> <p>ТЕМА “ВАЖКОГО ШЛЯХУ” У МІФІ. ЙОГО АРХІТЕКТУРНЕ ВИЯВЛЕННЯ. АНСАМБЛІ ЧЕРНІГОВА І КИЄВО-ПЕЧЕРСЬКОЇ ЛАВРИ ЯК ПРИКЛАДИ “ВАЖКОГО ШЛЯХУ”.</p>	<p>ГРАФОАНАЛІТИЧНЕ ЗАВДАННЯ № 7.</p> <p>Тема “Важкого шляху” у міфі. Його архітектурне виявлення. Ансамблі Чернігова і Києво-Печерської Лаври як приклади “важкого шляху”. Формування системи “порогових просторів” в їх композиції.</p> <p>Зміст завдання: засобами графіки передати образи «важкого шляху» у композиції архітектурно-містобудівних ансамблів Чернігова і Києво-Печерської Лаври. Пояснити принцип формування системи “порогових просторів” в їх композиції. Порівняти з просторовою структурою проєктованого музейного комплексу.</p>
<p>Лекція 8.</p> <p>СИМВОЛІКА ЖИТЛА. НЕБО – ШАТРО – ДАХ - ЄДИНА МЕТАФОРА, ЩО ПОЄДНУЄ МІФ І АРХІТЕКТУРНИЙ ОБ'ЄКТ.</p>	<p>ГРАФОАНАЛІТИЧНЕ ЗАВДАННЯ №8.</p> <p>Символіка традиційного житла.</p> <p>Зміст завдання: засобами графіки передати структуру міфоритуальних символів у архітектурі традиційного житла і традиційного одягу.</p>
<p>Тема реферату</p>	<p>Міфопоетичні структури у композиційно-художньому рішенні музейного комплексу (викладається за матеріалами графічного альбому завдань, лекційним курсом і рекомендованою літературою. Об'єм роботи - 6-10 стор. з ілюстраціями і списком літератури).</p>

КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ за модулем 3

Змістовий модуль 3.1.

Роль Дніпра у містобудівній композиції Києва.

Дерево – головний стрижень будови слов'янського Космосу

Збручський ідол – модель слов'янського космосу.

Купальські обряди – роль природного начала: протистояння та єдність води і землі, води та вогню, гори та долини.

Гора як метафора неба у прадавніх слов'ян.

“Грозовий міф” – образне виявлення головної просторової опозиції (небо – земля).

Образ вогню як центру світу у грецьких (Гестія) та слов'янських (Сварог) уявленнях.

Будова світу за слов'янськими уявленнями. Її тектонічно-просторові характеристики.

Головні боги слов'янського пантеону.

Змістовий модуль 3.2.

Поле – небо, їх метафоричне поєднання у міфах та літературних творах (Коцюбинський, “Intermezzo”).

Антропоморфність слов'янського світосприйняття в образах новели “У грішний світ” М.Коцюбинського.

Міфологічні образи Давньоруської архітектури.

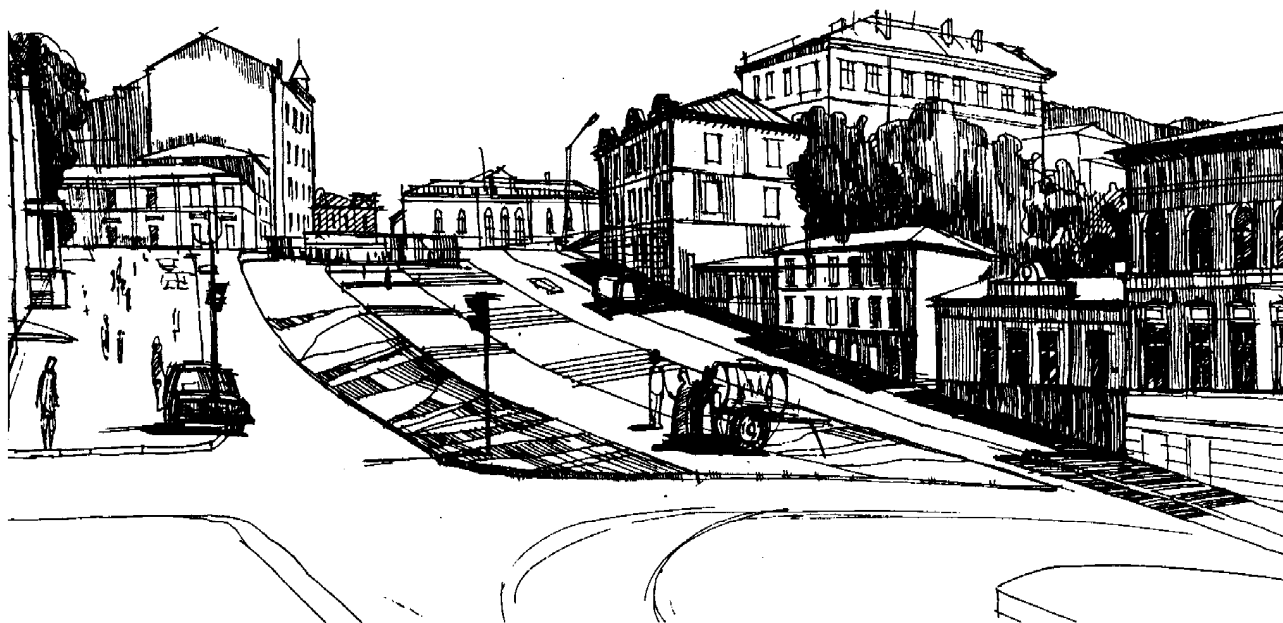
Київ. “Місто Ярослава” – реалізація теми “Небесного міста”.

Тема “Важкого шляху” у міфі. Його архітектурне виявлення.

Ансамблі Чернігова і Києво-Печерської Лаври як приклади “важкого шляху”. Формування системи “порогових просторів”.

Небо – шатро – дах - єдина метафора, що поєднує міф і архітектурний об'єкт.

Символіка житла.

Бурсацький узвіз. Просторе поєднання «верху» і «низу» світу (рис. Г.В.Гамалєя)

ПРИКЛАДИ ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ

СЛОВ'ЯНСЬКИЙ ПАНТЕОН

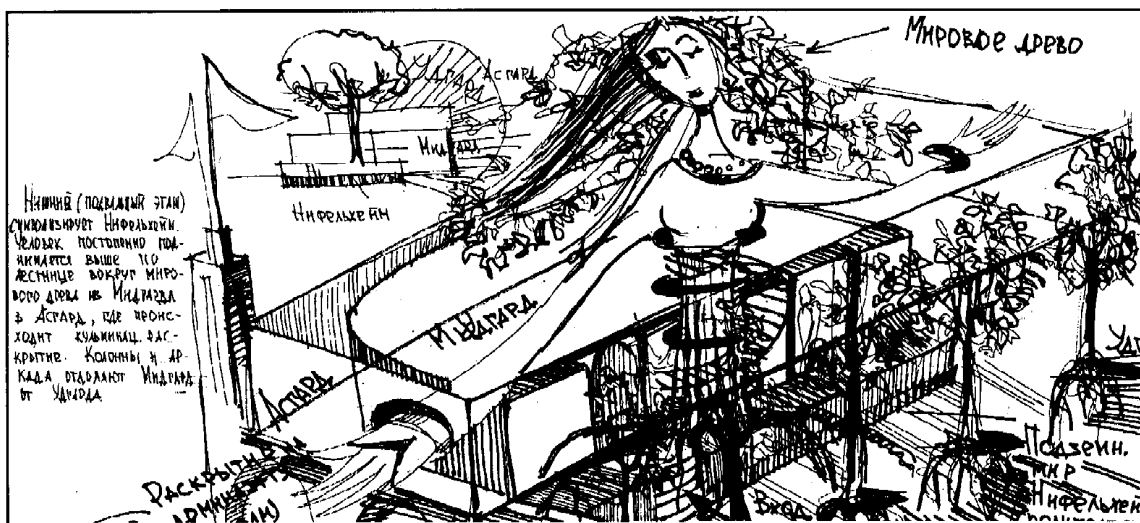
Пантеон прадавніх слов'ян. Богиня Мокош.

Мокош - богиня домашньої праці, прядіння і ткацтва; богиня, що дарує життя та долю. У більш давніх уявленнях - богиня дощу, вологи, русалок, покровителька водяних тварин, супутниця Велеса у потойбічному світі. Її символ - коло, яке нескінченна череда життя і смерті

(рис. студ. О. Колеснікової)

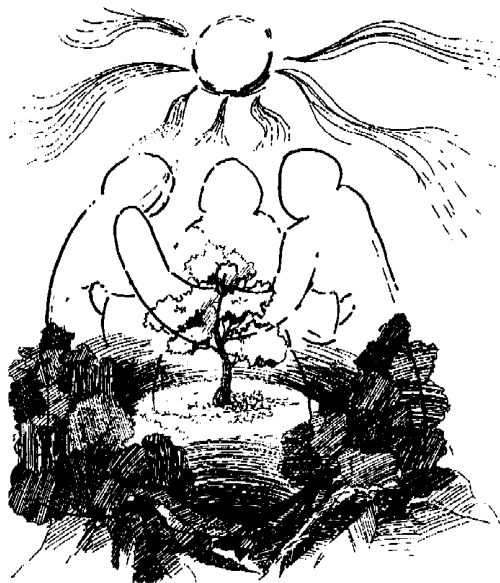
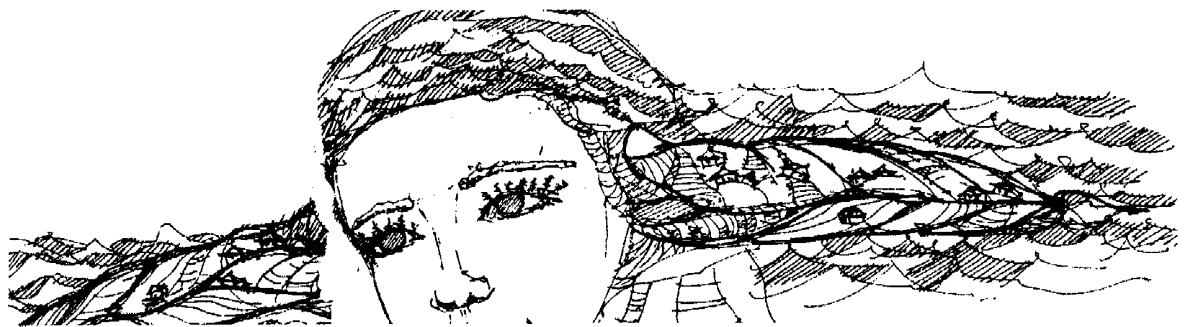
Модель світу як основа композиційного рішення

Міфопоетична інтерпретація просторово-тектонічної структури проєктованого музейного комплексу (рис. студ. О. Слюсарєвої)

ПРИКЛАДИ ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ

АНТРОПОМОРФНІСТЬ СВІТОСПРИЙНЯТТЯ

Антропоморфність образів новели «У грішний світ» М.Коцюбинського (рис. студ. К.Сицевої, О.Чернухи, О.Ківганової, С.Матіжевої)

МАТЕРІАЛИ ДО ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ

ЛАНДШАФТНА ХАРАКТЕРИСТИКА МІСТА

Реальне відтворення

Будова світу за слов'янськими уявленнями. Структура ландшафтних опозицій

Харків. Донецьке городище. Місце давноруського укріплення на межі Київської держави і степу. Ландшафт.

Харків. Історичний центр. Акцентування ландшафтних якостей (річища Лопані і пагорба) архітектурними домінантами - Покровською церквою і дзвіницею Успенського собору (рис. студ. Т. Сухіної).

Харків. Покровський собор - найдавніша архітектурна домінанта міста. Фіксація верхівки пагорба вертикальною структурою собору має чітко позначене устремління знизу уверх. Відношення «земля-небо» підкреслюють яруси собору - від «хтонічної» пластики підклету, через дерев'яне опасання-галерею до динамічного небесного вінчання, яке створюють гранчасті башти, що зменшуються до верху (рис. студ. Г. Гамалея і Т. Сухіної)

МАТЕРІАЛИ ДО ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ

АРХІТЕКТУРА ЯК КОСМІЧНА МОДЕЛЬ Реальне відтворення і наукова реконструкція

Просторово-тектонічна структура світу.

Київ. Панорама від Десни. Старокиївська Гора
вінчається собором, що своїм силуетом повторює
її, тобто створює на її сакральній верхівці модель
Гори-Космосу

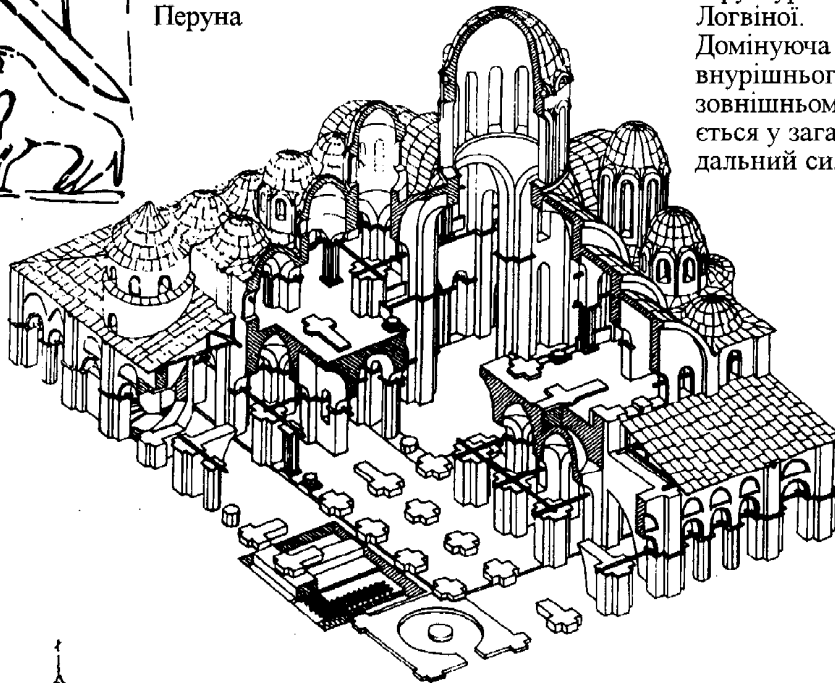

Збручський
ідол. Знак
Перуна

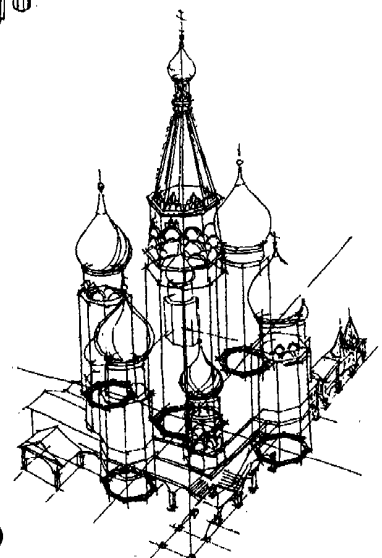

Софія Київська. Просторова
структура. Креслення Н.Г.
Логвіної.

Домінуюча вертикаль
внутрішнього простору у
зовнішньому виді включа-
ється у загальний пірамі-
дальний силует собору.

Збручський
ідол - сакраль-
на форма з
прадавного
святилища на
річці Збруч

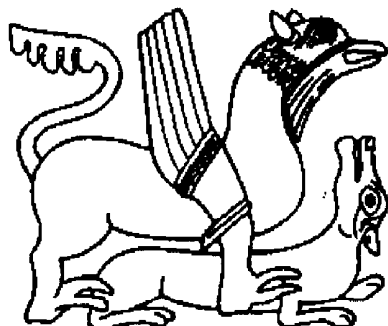

Москва. Покровський собор (собор Василя Блаженного) (1555-1561 рр.)

Просторова структура собору несе в собі архетипічні риси "небесного міста" - космосу з його складною ієрархічною побудовою. За М.І.Бруновим, ідея ієрархічно побудованого світу тут збігається з логікою побудови Єрусалима як міста-неба, а також слов'янськими уявленнями про світобудову. Небесна метафора дається через масштабну, структурно-осьову та тектонічну побудову собору. Величне шатро, що домінує у композиції, робить головною саме небесну образну тему собору.

МАТЕРІАЛИ ДО ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ

АРХІТЕКТУРА ЯК КОСМІЧНА МОДЕЛЬ Реальне відтворення і наукова реконструкція

Володимир. Фрагменти кам'яного різьблення з храму Покрова на Нерлі.

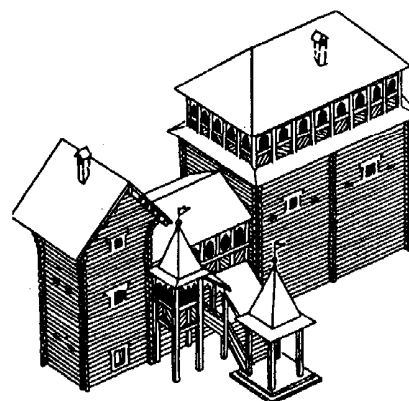

Чернігів. Панорама заміських монастирських комплексів. Вид від Дитинця (рис. студ. М.Змієвського)

Олонець, хороми,
XVII ст.,
реконструкція.
Москва, хороми,
XVII ст.,
реконструкція.

Дах як модель неба.

Виявлення різними
формами дахів
головних
просторових
елементів: входів,
типів помешкань
тощо.

Рекомендована література для вивчення курсу і виконання завдань

Методична література

1. Жмурко Ю.В., Панова Л.П., Соловійова О.С., Шубович С.О. Методичні вказівки до вивчення курсу «Архітектурна композиція. Композиція-сприйняття». Частина 2. Для студ. 2 курсу денної форми навчання напряму 1201 -»Архітектура» - Харків: ХДАМГ, 2002. - 60 с.
2. Вдовицька Е.В., Шубович С.А. Восточное Средневековье (лекции по курсу «История искусств, архитектуры и градостроительства» для студентов 2 курса дневной формы обучения по направлению 1201 «Архитектура» - экспериментальное обучение) . - Харьков: ХНАГХ, 2006. - 147 с.
3. Бурак М.П., Соловійова О.С., Шубович С.О. Харків - Київ. Місто очима студентів. До 75 річчя КНУБА (альбом малюнків). Вип. 2. - Харків: ХНАМГ, 2005. - 114 с.
4. Вдовицька О.В., Зелінська О.І., Мартишова Л.С., Штейнер А.Г., Шубович С.О. Проект музейного комплексу: Методичний посібник для студ. 2 курсу денної форми навчання напряму 1201 - «Архітектура». - Харків: ХДАМГ, 2000. -117с.

Додаткова література

1. Асеев Ю.С. Архитектура древнего Киева. - К.: Будівельник, 1982. - 158 с.Афанасьев А.Н. Мифология Древней Руси. – М.: Изд-во Эксмо, 2005. – 608 с.
2. Афанасьев А. Н. Поэтические воззрения славян на природу, т. 1—3, М., 1865. – 69 с.
3. Блок А. Стихотворения. Поэмы. Театр. - Л.: Художественная литература, 1936.-596 с.
4. Бычков В.В. Русская средневековая эстетика. XI - XVI века. М.: Мысль, 1995. -637 с
5. Вагнер Г.К., Владышевская Т.Ф. Искусство Древней Руси.- М.: Искусство, 1993. - 255 с.
6. Голан А. Миф и символ. М.: Русслит, 1993. - 375 с. – С. 126.с.
7. Золотослов. Поетичний космос Давньої Русі. - К.: Дніпро, 1988. - 295 с.
8. Ильин М.А. Русское шатровое зодчество. Памятники середины XVI века. - М.: Искусство, 1980. - 144 с.
9. Мифы народов мира. Энциклопедия: в 2-х тт. /гл. ред. С.А. Токарев. - М.: Сов. энциклопедия, 1991. - Т.1. - 671 с. Т.2. - 719 с.
10. Нечуй-Левицький І. Світогляд Українського народу. Ескіз Української міфології. - К.: АТ «Обереги», 1992. - 88 с.
11. Колесов В.В. Мир человека в слове Древней Руси. – Л.: Изд-во Ленинградского университета, 1986. – 312 с.
12. Коцюбинський М. Твори в трьох томах. - К.:Дніпро, 1979. - Т. 2: Оповідання.- 287 с.
13. Брунов Н.И. Храм Василия Блаженного в Москве. Покровский собор. М.: Искусство, 1988. - 255 с.
14. Ополовников А.В. Русское деревянное зодчество. - М.: Искусство, 1986. - 311 с.
15. Рыбаков Б.А. Язычество древней Руси. - М.: Наука, 1988. - 782 с.
16. Лихачев Д.С. «Слово о полку Игореве» и художественная культура Киевской Руси // Слово о полку Игореве. - Л.: Советский писатель, 1985. С. VII-XXXVIII.
17. Логвин Г.Н. Киев. - М.: Искусство, 1982. - 336 с. – С. 11. – С. 37.
18. Муратов П.П. Древнерусская живопись. История, открытия и исследования. – М.: Айрис-пресс, Лагуна-Арт, 2005. – 432 с.
19. Иконников А.В. Тысяча лет русской архитектуры. - М.: Искусство, 1990. - 384 с.
20. Войтович В.М. Українська міфологія. – К.: Либідь, 2002. – 664 с.

МОДУЛЬ 4. ІНТЕРПРЕТАЦІЇ МІФУ В МИСТЕЦТВІ І АРХІТЕКТУРІ

ТЕМАТИКА МОДУЛЮ 4

ЗМ 4.1. Наукові трактування просторового середовища як міфопоетичної категорії

Метод наукової інтерпретації гуманітарних творів. Роль міфопоетики в створенні і сприйнятті художнього образу.

Поняття архетипу і його використання в архітектурній теорії.

Сутність і актуальність міфопоетики

Сучасні трактування поняття міфу.

Поняття міфопоетики. Міфопоетична модель світу.

Значення і актуальність міфології і міфопоетики в архітектурній теорії.

Міфопоетична модель світу у теорії архітектури античності (Вітрувій) і у теорії архітектури Відродження (Альберті).

Положення сучасної архітектурної науки про міф. М.І.Брунов. М.П.Анциферов. А.В.Іконніков. В.Л.Антонов. А.О.Пучков. К.Лінч.

ЗМ 4.2. Міфопоетика мистецтва і архітектури.

Значення й актуальність міфопоетики в художній творчості.

Міфопоетичний простір у творах літератури (повість О.Ю.Кобилянської «У неділю рано зілля копала», романи Е.Золя «Сторінка любові» і Умберто Еко «Острів напередодні» та ін.).

Втілення теми «грозового міфу» і образ недиференційованості світу у фільмі О.Довженка «Земля».

Міфопоетика архітектури (просторова модель світу в архітектурній композиції).

Античність.

Космогонічні образи античної архітектури. Афіни. Акрополь. Парфенон. Ерехтейон.

Середньовіччя.

Модель світу у містобудівній структурі. Ерфурт (10-13 ст.)

Образи «небесного міста» і «важкого шляху». Давній Київ. Києво-Печерський монастир.

Міфопоетична тема подолання як фактор героїзації особистості. Львів. Бернардинський монастир.

Італійське Відродження.

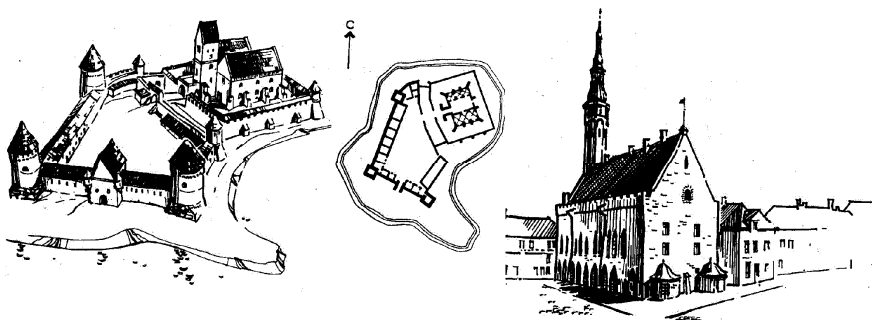
Особистість і міфопоетичне мислення. Флоренція. Ф.Брунеллескі. Собор Санта-Марія дель Фіоре. Виховний будинок.

Новий час.

Медіативний принцип у синтезі ландшафту і архітектури. Алушка. Палац і верхній парк.

Просторова структура «центру світу». О.Німейер, Л.Коста. Бразилія. Урядовий центр.

Просторова структура «центру світу». Солярні міфологеми. Харків. Будинок Гострому і комплекс площі Дзержинського.

Тракай. Замок (загальний вигляд, план). Міська ратуша.

Таблиця 4 відповідності лекційних тем і графоаналітичних завдань

МОДУЛЬ 4. ІНТЕРПРЕТАЦІЇ МІФУ В МИСТЕЦТВІ І АРХІТЕКТУРІ	
Змістовий модуль 4.1. Наукові трактування просторового середовища як міфопоетичної категорії	
Лекція 1. МЕТОД НАУКОВОЇ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ГУМАНІТАРНИХ ТВОРІВ	ГРАФОАНАЛІТИЧНЕ ЗАВДАННЯ №1. Метод наукової інтерпретації гуманітарних добутоків. Ансамбль Держпрому в Харкові як міфопоетична модель світу. Знакові аспекти моделі у реальному ансамблі. Зміст завдання: провести аналіз ансамблю Госпрому як знакової міфопоетичної структури.
Лекція 2. СУТНІСТЬ І АКТУАЛЬНІСТЬ МІФО-ПОЕТИКИ.	ГРАФОАНАЛІТИЧНЕ ЗАВДАННЯ №2. Співставлення ансамблів історичного центру і площі Держинського як інтерпретацій уособлення серединних якостей міфопоетичної моделі світу. Зміст завдання: провести аналіз образної складової двох центральних ансамблів Харкова. Виявити і порівняти міфопоетичний зміст їх образів.
Лекція 3. СУЧАСНІ ТРАК-ТУВАННЯ ПОНЯТТЯ МІФУ.	ГРАФОАНАЛІТИЧНЕ ЗАВДАННЯ №3. Співставлення міфопоетичних моделей світу античності, середньовіччя і сучасності на прикладі творів образотворчого мистецтва Зміст завдання: дати аналіз творів різних епох з метою виявлення міфопоетичних моделей світу, специфічних для кожної епохи.
Змістовий модуль 4.2. Міфопоетика мистецтва і архітектури.	
Лекція 4. МІФОПОЕТИЧНИЙ ПРОСТІР У ТВОРАХ ЛІТЕРАТУРИ (О.КОБИЛЯНСЬКА «У НЕДІЛЮ РАНО ЗІЛЛЯ КОПАЛА»)	ГРАФОАНАЛІТИЧНЕ ЗАВДАННЯ № 4. Міфопоетичний простір у творах літератури (повість О.Ю.Кобилянської «У неділю рано зілля копала»). Зміст завдання: проаналізувати вказаний літературний твір з метою виявлення структури і побудови моделі його міфопоетичного простору.
Лекція 5. МІФОПОЕТИЧНИЙ ПРОСТІР У ТВОРАХ ЛІТЕРАТУРИ (Е.ЗОЛЯ «СТОРІНКА ЛЮБОВІ», У. ЕКО «ОСТРІВ НАПЕРЕДОДНІ» ТА ІН.).	ГРАФОАНАЛІТИЧНЕ ЗАВДАННЯ № 5. Міфопоетичний простір у творах літератури (романи Е.Золя «Сторінка любові» і Умберто Еко «Острів напередодні» та ін.). Зміст завдання: проаналізувати вказані літературні твори з метою виявлення структури і побудови моделі міфопоетичного простору твору (твори можуть бути замінені викладачем).

Лекція 6. ВТІЛЕННЯ ТЕМИ «ГРОЗОВОГО МІФУ» І ОБРАЗ НЕДИФЕРЕНЦІЙОВАНOSTІ СВІТУ У ФІЛЬМІ О.ДОВЖЕНКА «ЗЕМЛЯ».	ГРАФОАНАЛІТИЧНЕ ЗАВДАННЯ №6. Втілення теми «грозового міфу» і образ недиференційованості світу у фільмі О.Довженка «Земля». Зміст завдання: провести аналіз міфопоетичного змісту у фільмі О.Довженка «Земля».
Лекція 7. МІФОПОЕТИКА АРХІТЕКТУРИ (ПРОСТОРОВА МОДЕЛЬ СВІТУ В АРХІТЕКТУРНИЙ КОМПОЗИЦІЇ).	ГРАФОАНАЛІТИЧНЕ ЗАВДАННЯ №7. Порівняння міфопоетичних конструкцій в архітектурі різних епох (просторова модель світу в архітектурній композиції). Зміст завдання: дати аналіз творів архітектури різних епох з метою виявлення їх міфопоетичних побудов (моделей міфопоетичного простору).
Лекція 8. НОВИЙ ЧАС. ПРОСТОРОВА СТРУКТУРА «ЦЕНТРУ СВІТУ». СОЛЯРНІ МІФОЛОГЕМИ. БРАЗИЛІА. УРЯДОВИЙ ЦЕНТР. ХАРКІВ. АНСАМБЛЬ ДЕРЖПРОМУ	ГРАФОАНАЛІТИЧНЕ ЗАВДАННЯ № 8. Просторова структура «центру світу» (Бразилія, Чандігарх, Харків. Урядові центри). Зміст завдання: проаналізувати вказані архітектурні ансамблі з метою виявлення структури і побудови моделі їх міфопоетичного простору твору.
Міждисциплінарний семінар (тема для наукової роботи). (Тематика завдання може бути скорегована за узгодженням з керівником проекту або викладачем курсу).	ПІДСУМКОВЕ ГРАФОАНАЛІТИЧНЕ ЗАВДАННЯ Обґрунтування образної концепції проєктованого комплексу в доквіллі. Аналіз міфопоетичних факторів композиції. Міфопоетична модель проєктованого середовища. Зміст завдання: дати графоаналітичне обґрунтування проєктованого середовища міста з точки зору його міфопоетичної структури. Обґрунтувати образні якості проєктованого ансамблю. (Об'єм роботи - 10-15 стор. з ілюстраціями і списком літератури).

КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ за модулем 4

Змістовий модуль 4.1.

Як використовувати метод наукової інтерпретації в архітектурних дослідженнях?

Розкрийте сутність ансамблю Госпрому як знакової міфопоетичної структури.

Розкрийте міфопоетичне поняття «середини» на прикладах архітектурних ансамблів.

Що таке «міфопоетична модель світу»? Як змінюється специфіка в залежності від епохи?

Змістовий модуль 4.2.

Що таке міфопоетичний простір? Охарактеризуйте його структуру на прикладі твору літератури.

Які просторові ознаки мають міфологеми «космос», «хаос», «світове дерево (гора)», «поріг (межа)», «небо», «земля (хтон)» та ін. Приведіть приклади використання у творах мистецтв і архітектури.

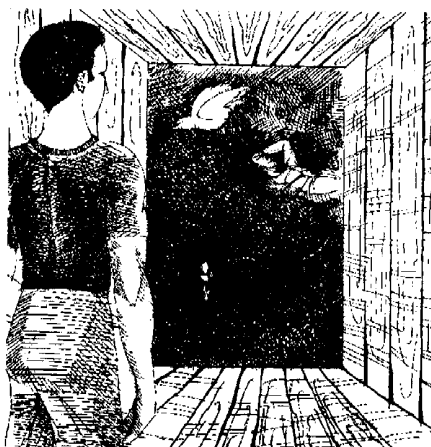
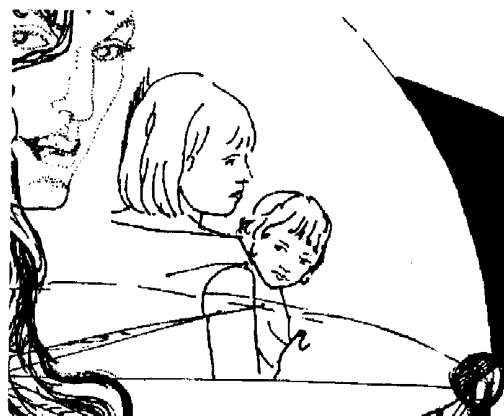
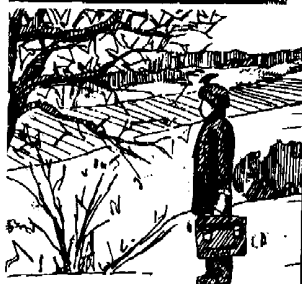
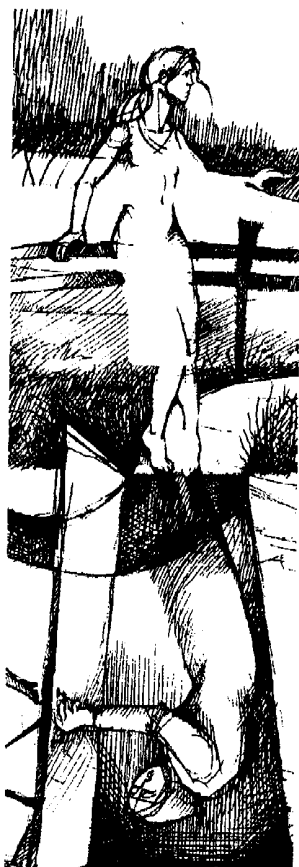
Обґрунтуйте композицію творів архітектури різних епох як результат міфопоетичних побудов (моделей міфопоетичного простору).

Що таке «солярна символіка», як вона проявляється в мистецтві і архітектурі?

Обґрунтуйте структуру художнього образу у проєктованому комплексі.

ПРИКЛАДИ ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ

АНАЛІЗ ТВОРІВ МИСТЕЦТВА

«Чагатаеву нужно было уезжать на родину, в середину азиатской пустыни, где жила или давно уже умерла его мать».

...

«Перед ним была земля; та детская страна находилась в черной тени, где кончается пустыня; там пустыня опускает свою землю в глубокую впадину».

...

«Большая черная ночь заполнила небо и землю от подножия травы до конца мира».

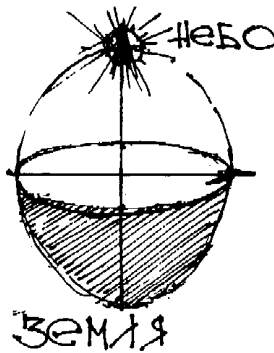
А.Платонов, «Джан»

Амбівалентні образи фільма А.Тарковського «Дзеркало». Графічна частина роботи (рис. студ. С.Федини, Р.Блудова, Г.Бреславець)

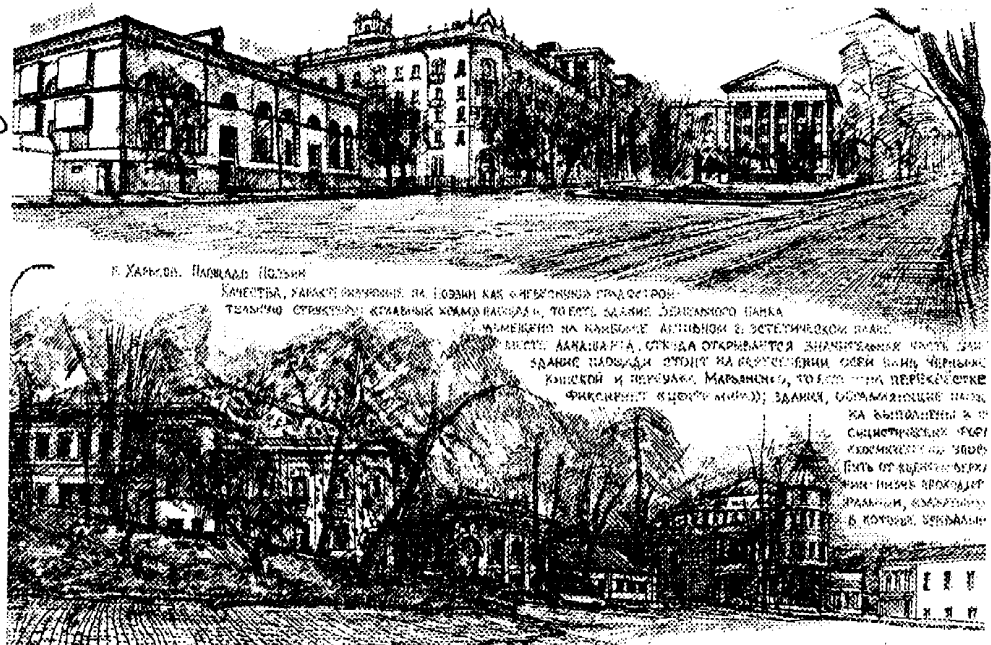
Просторова символіка повісті А.Платонова «Джан». Графічна частина роботи (рис. студ. Г.Шмакової, Г.Ореховської, А.Васіна)

ПРИКЛАДИ ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ

АНАЛІЗ ОБРАЗНИХ ЯКОСТЕЙ МІСЬКОГО СЕРЕДОВИЩА

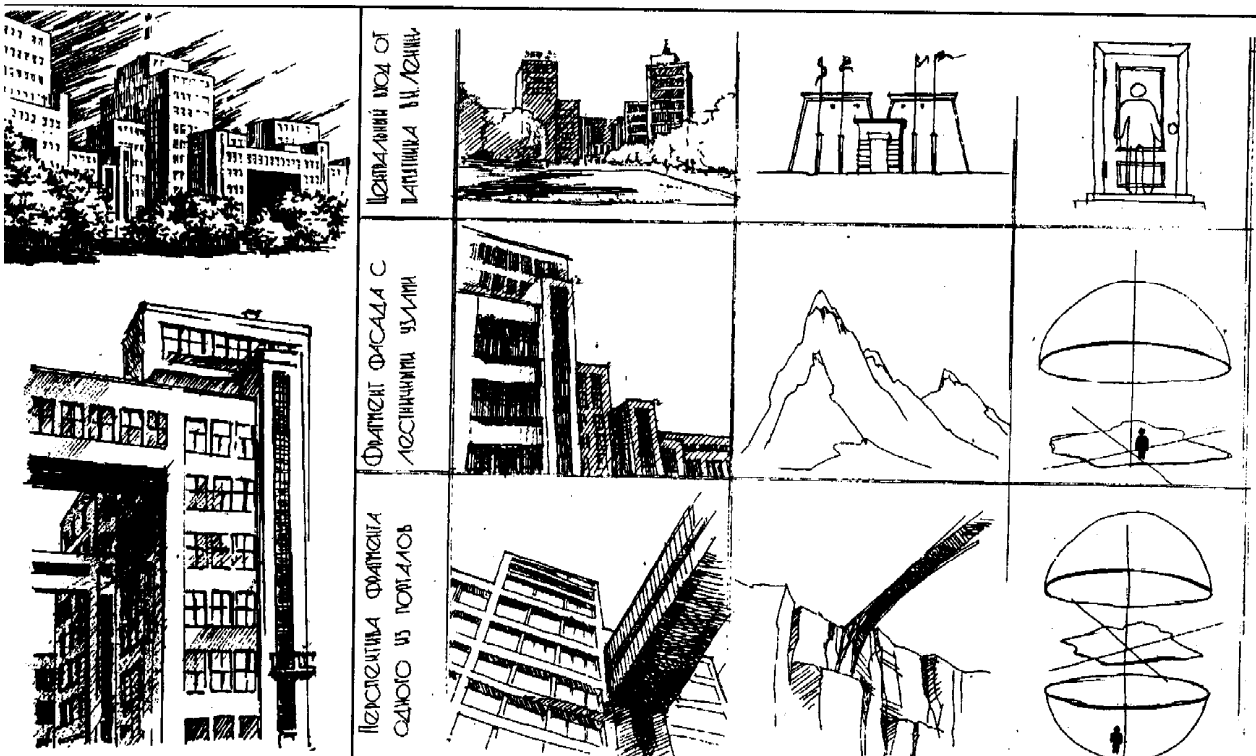
Міфопоетична
модель світу
(узагальнена схема)

Небесні і хтонічні структури у містобудівних ансамблях.

Харків, ансамбль площі Поезії. Харків, ансамбль перетину вул Мельникова і Театрального пров. Небесність площі Поезії сприймається за рахунок регулярності будівель, їх ордерних композицій, характерних завершень дахів.

Хтонічність перетину вул. Мельникова і пров. Театрального сприймається як така через виявлену пластику землі, яка наче «поглинає» будинки, що спускаються зверху у низ. Маленька башта вже занурена. (Біла тополя Персефони у царстві Аїда). Її небесні ознаки - вертикальність і куполи. Хтонічний образ формують кремезний силует, масив стіни, вікна-бійниці, невеликий «зріст» башти відносно оточуючих будівель (рис. студ. Н.Метельової).

Символічні образи в архітектурі на прикладі ансамблю Госпрому (рис. студ. О.Кудінової)

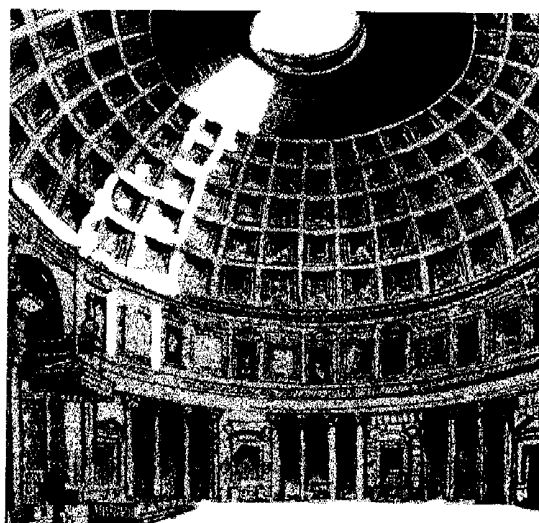
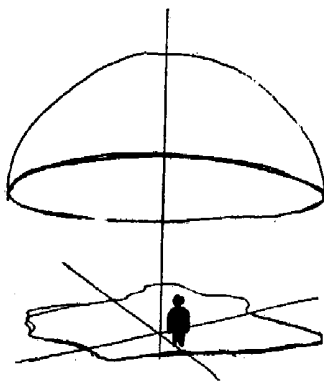
МАТЕРІАЛИ ДО ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ

ФОРМИ, ЩО МАЮТЬ СИМВОЛІЧНЕ ЗНАЧЕННЯ

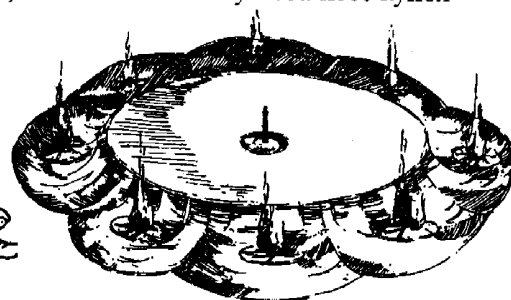
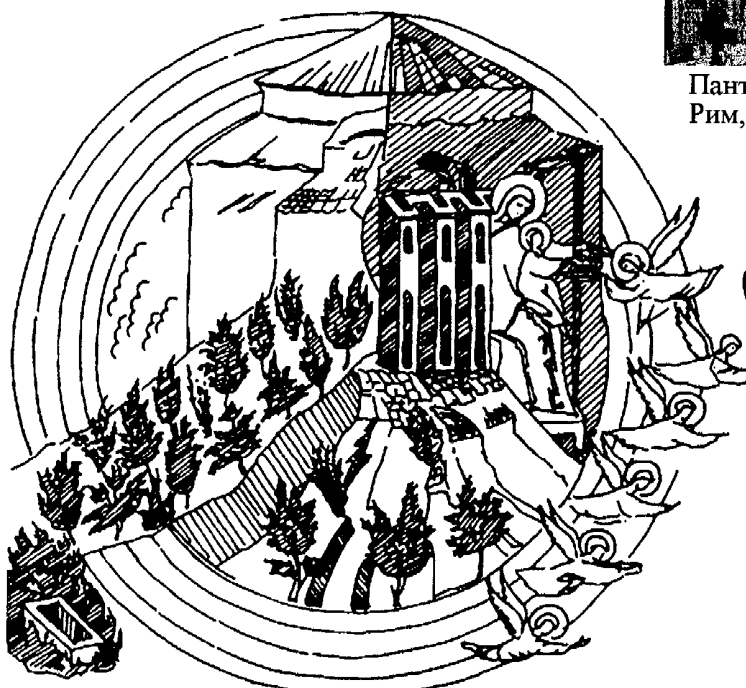
Знаки неба. Асоціативна інтерпретація

Небо як частина міфопоетичної моделі світу

Ознаки «небесного»:
впорядкованість (іноді
виявлення перехрестя),
гармонійність, світло,
акцентування верху,
логіка, домінування,
покриття, крупний
(нелюдський) масштаб
(як ідея вічності),
форми кола, склепіння,
вертикалі.

Пантеон. Архіт. Аполлодор Дамаський, Рим, 1 ст.н.е. Символіку неба несе купол

Святилище Перуна під Новгородом. Реконструкція. Символіку неба несе утворене вогнищами коло. До небесних символів можна віднести також верхівку стовпа і вогонь.

Блажене військо царя небесного. Ікона (фрагмент).
Прорис Л.С.Мартішової. Символіку неба несуть: гора,
шатро, будівля (храм), місто і міська брама.

Хоровод. Критська скульптура. Символіку неба несе коло, яке створюють фігури у хороводі.

П'єро делла Франческа. Мадонна делла Мізерікордія Символіку неба несе покрив мадонни, під яким, як під небесним склепінням знаходяться захищені від зовнішнього зла люди.

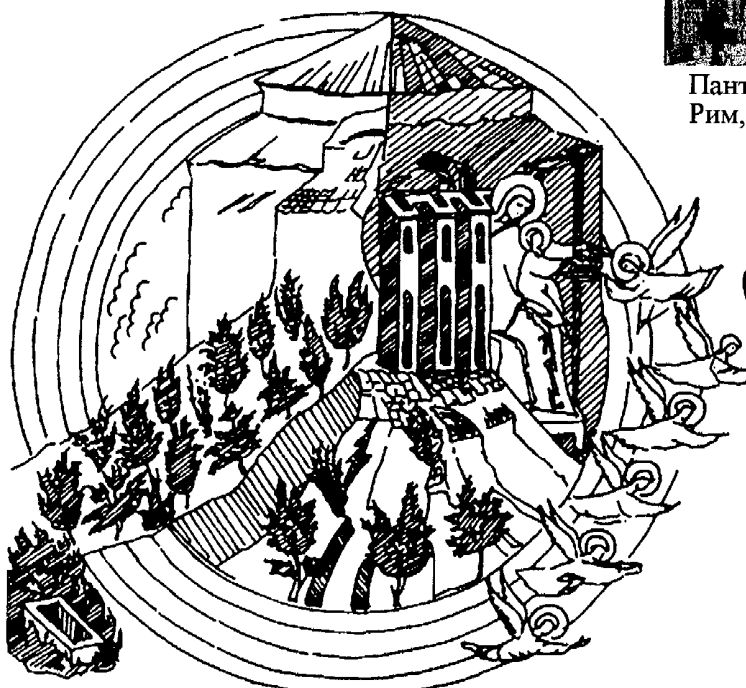
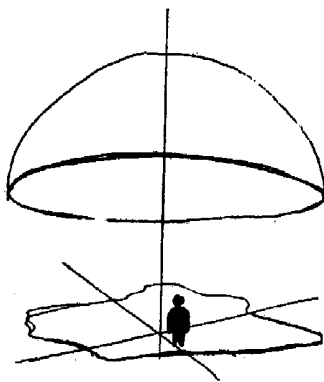
МАТЕРІАЛИ ДО ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ

ФОРМИ, ЩО МАЮТЬ СИМВОЛІЧНЕ ЗНАЧЕННЯ

Знаки неба. Асоціативна інтерпретація

Небо як частина міфопоетичної моделі світу

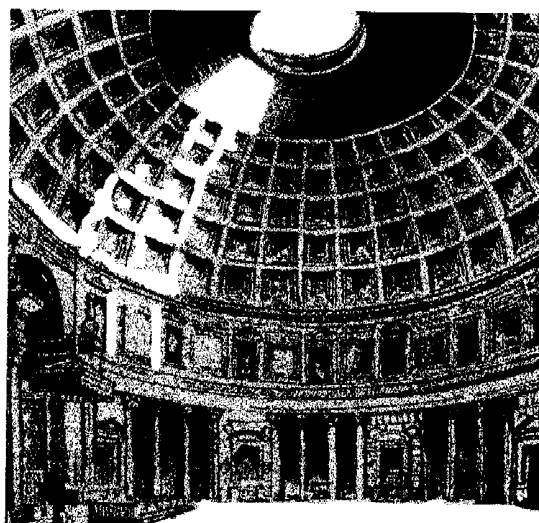
Ознаки «небесного»:
впорядкованість (іноді
виявлення перехрестя),
гармонійність, світло,
акцентування верху,
логіка, домінування,
покриття, крупний
(нелюдський) масштаб
(як ідея вічності),
форми кола, склепіння,
вертикалі.

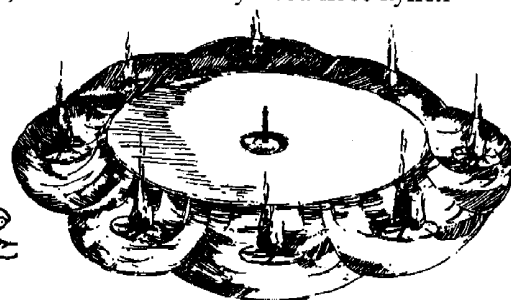
Блажене військо царя небесного. Ікона (фрагмент).
Прорис Л.С.Мартішової. Символіку неба несуть: гора,
шатро, будівля (храм), місто і міська брама.

Хоровод. Критська скульптура. Символіку неба
несе коло, яке створюють фігури у хороводі.

Пантеон. Архіт. Аполлодор Дамаський,
Рим, 1 ст.н.е. Символіку неба несе купол

Святилище Перуна під Новгородом.
Реконструкція. Символіку неба несе
утворене вогнищами коло. До небесних
символів можна віднести також верхівку
стовпа і вогонь.

П'єро делла Франческа. Мадонна делла Мізері-
кордіа Символіку неба несе покрив мадонни, під
яким, як під небесним склепінням знаходяться
захищені від зовнішнього зла люди.

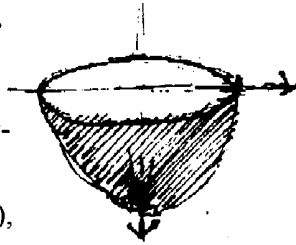
МАТЕРІАЛИ ДО ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ

ФОРМИ, ЩО МАЮТЬ СИМВОЛІЧНЕ ЗНАЧЕННЯ

Знаки землі. Асоціативна інтерпретація

Земля як частина міфопоетичної моделі світу

Поняття земного включає 2 частини - земну поверхність, де живуть люди, і нижній (хтонічний) світ підземних богів. Ознаки «хтонічного»: заплутаність, темрява, акцентування «низу», важкість, масивність, наявність порожнини (печера, абсида тощо), метафори народження і поглинання. Ознаки земного - затіненість, граничність (обрій), відчутний плин часу, горизонтальність форм.

О.П.Довженко. Фільм «Земля».

У фільмі інтерпретується земля як узагальнення живого світу, що народжує і вбирає в себе; земля як поєднуюча інстанція, як германо-вагнерівська Ерда - вічна мудрість Всесвіту - єдине, що лишається після Рагнарьоку - світової катастрофи, як гарант відновлення і продовження життя.

Довженківська Земля - це неосяжна недиференційована нива, де ходить царівна-сонце, де зріють плоди і де вершаться вбивства. Щоб побудувати новий чистий світ треба, перш за все, подолати попередню віджившу диференційованість (тобто космізованість) землі, повернути її до первісної - хтонічно-недиференційованої форми (у фільмі - ліквідувати старі межі).

У фіналі Земля омивається дощем. Фільм реалізує тему всесвітнього катарсичного відродження - головну тему Грозового міфу.

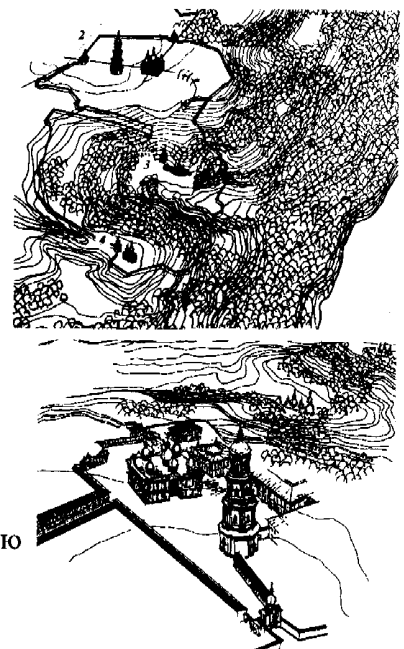
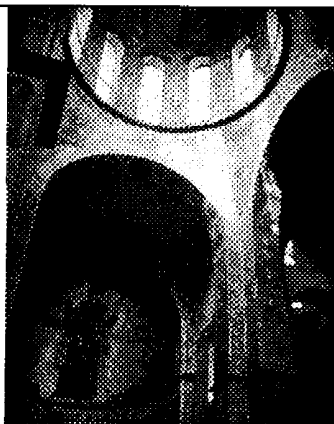
МАТЕРІАЛИ ДО ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ

ФОРМИ, ЩО МАЮТЬ СИМВОЛІЧНЕ ЗНАЧЕННЯ

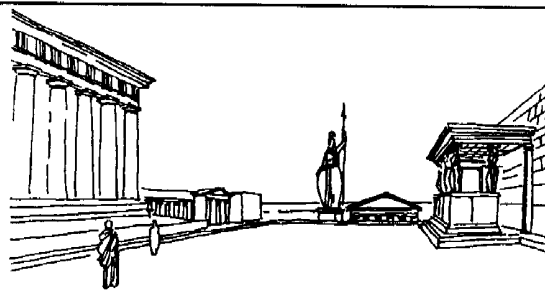
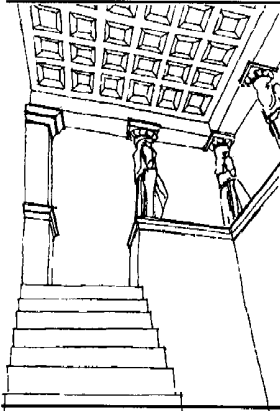
Знаки Космосу і Хаосу. Асоціативна інтерпретація

Ознаки Космосу: диференційованість по вертикалі і горизонталі, гармонія, порядок, узгодження частин. регулярність. Моделями космосу є образи Світового дерева, Світової гори, Небесного граду та ін.

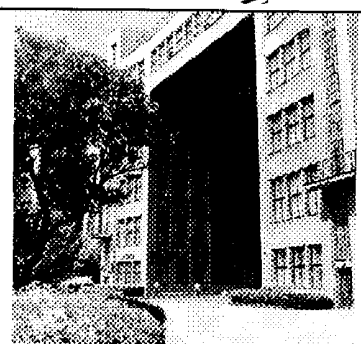
Ознаки Хаосу: недиференційованість, сплутаність, загадковість, п'тьма, інколи мерехтіння світла. Хаос є потенційною енергією життя. Хаос і Космос - антиподи, що ведуть вічну війну. Космос є породженням хаосу і періодично в хаосі розчиняється (Новий рік) для набуття життєвої енергії.

Міфопоетичний Космос Давнього Києва моделюється Старокиївською горою на рівні міста і Печерським пагорбом на рівні Лаври. Обидві височини увінчані соборами, кожен з яких фіксує свою сакральну середину - місце Світової віси, що поєднує "верх" і "низ" світу.

Афіни. Вихід з під портика Кор Ерехтейона й кульмінаційне розкриття зовні з верхньої площадки Акрополя.

Харків. "Поріг" Держпрому

Києво-Печерська Лавра. Граничні простори, що передують кульмінаційним розкриттям.

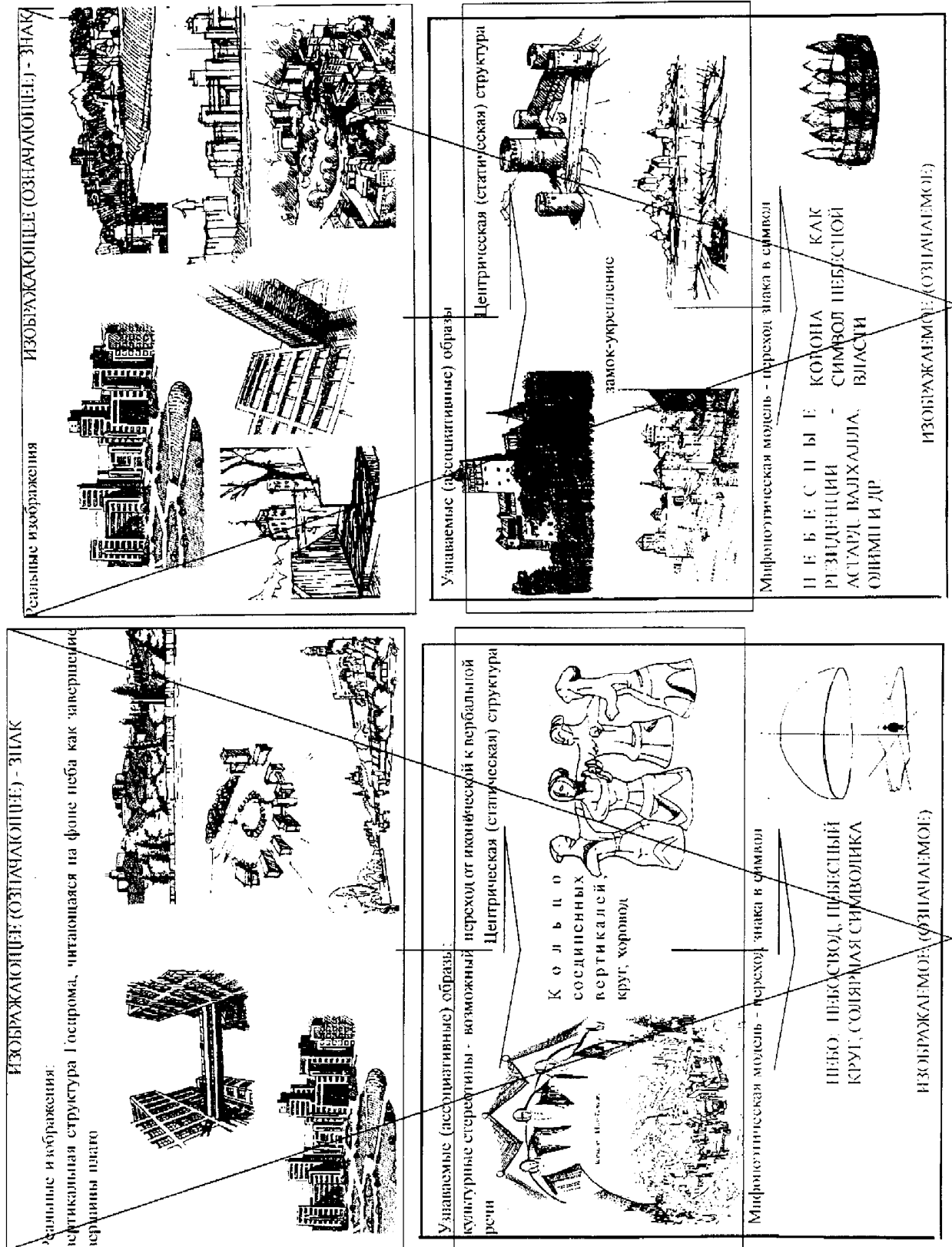

Ф.Коппола. Фільм "Апокаліпсис сьогодні". Фінальний поріг, що перетворює героя в "бога".

Вузькі, занурені в темряву "пороги" на шляху до сакральної середини виступають як драматично напружені фрагменти Космосу. Тут матеріалізується міфологічна тема поглинання тьмою-хаосом, боротьби зі смертю й новим народженням.

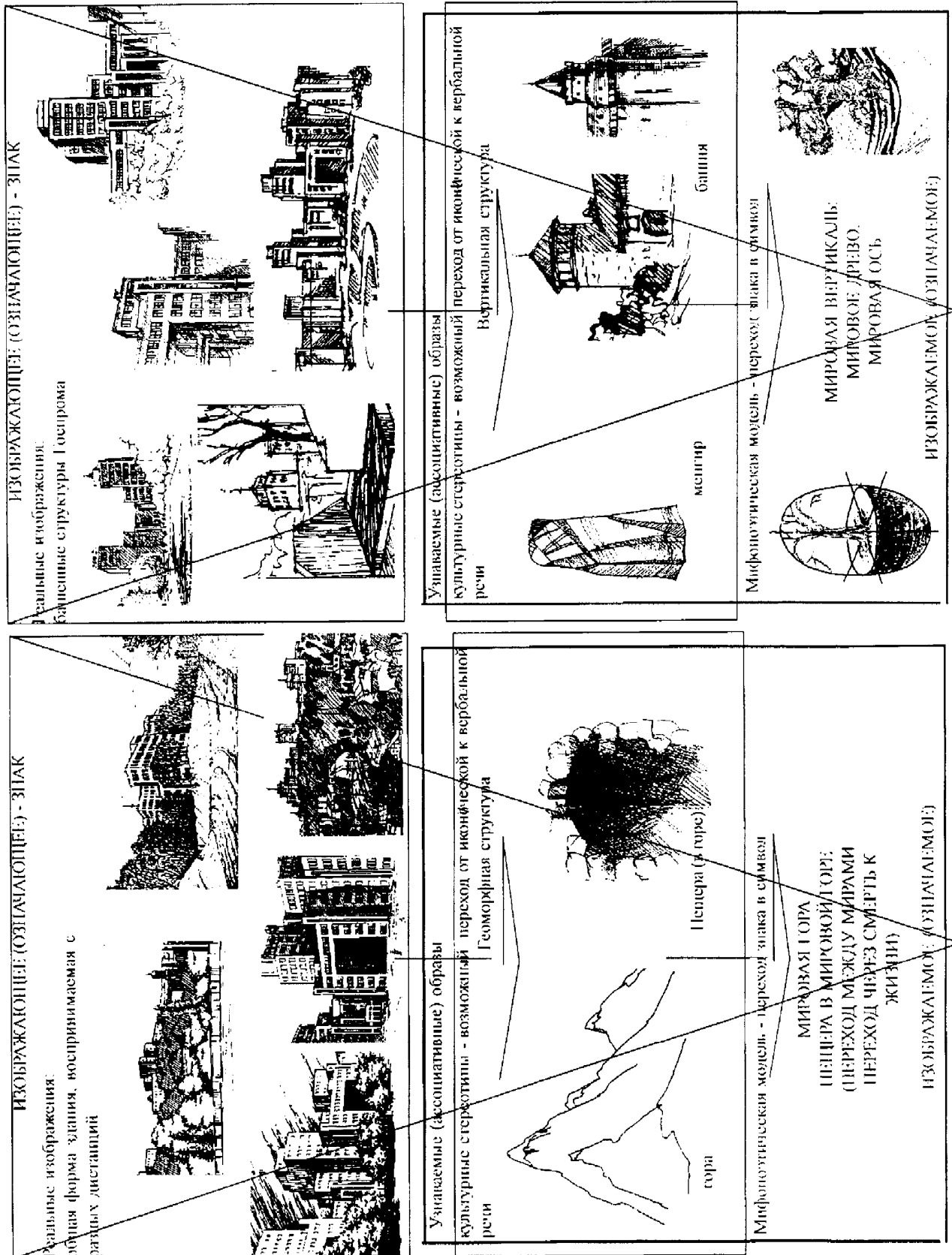
МАТЕРІАЛИ ДО ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ

ЗНАКОВА СТРУКТУРА АНСАМБЛЮ ДЕРЖПРОМУ

МАТЕРІАЛИ ДО ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ

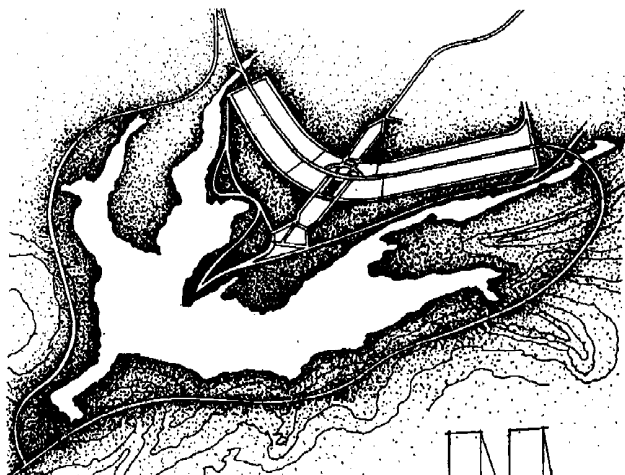
ЗНАКОВА СТРУКТУРА АНСАМБЛЮ ДЕРЖПРОМУ

МАТЕРІАЛИ ДО ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ

БРАЗИЛІА

Основа "космічної" ідеї міста Бразиліа - контраст між безбережною пекучою саваною, величезним штучним озером у глибокій долині й пагорбами, що йдуть за обрій.

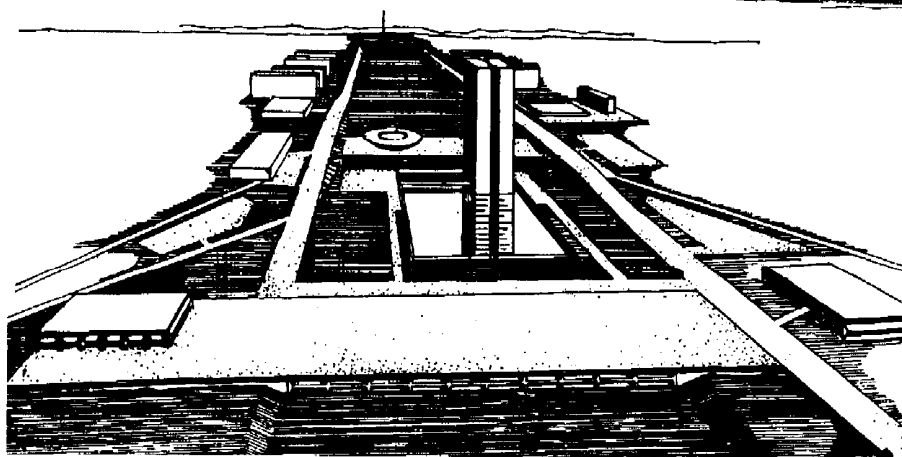
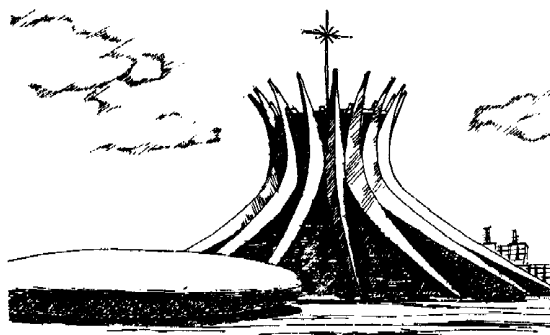
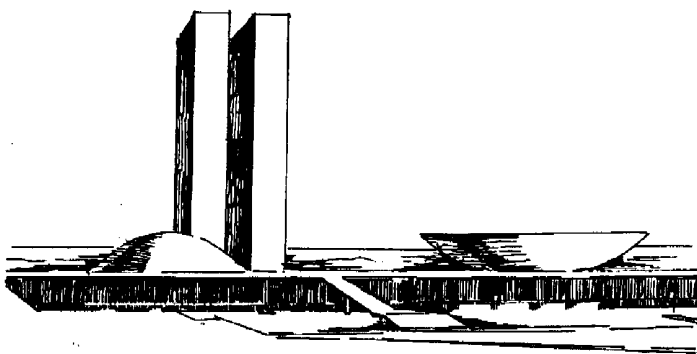
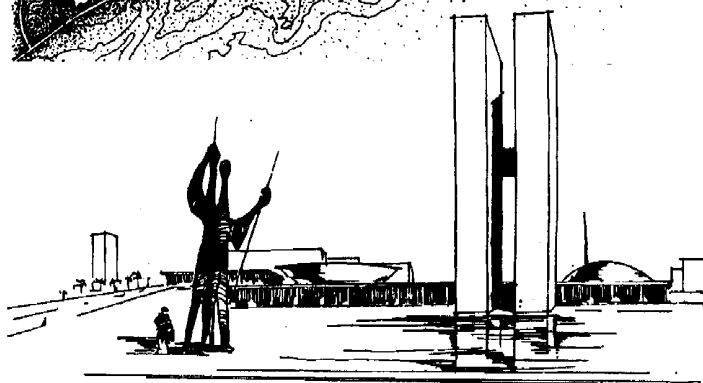

Композиція міста Бразиліа.
Структура «порогових» просторів

Перехрестя головних
магістралей міста,
позначене вертикаллю
собору

Космогонічне "пере-
хрестя" вододілу
плато й озера,
відзначене верти-
каллю двобашенної
будівлі Конгресу.

Бразиліа. Загальна
схема, головна
еспланада, ансамбль
будівель Конгресу і
секретаріату,
кафедральний собор,
головний ансамбль.

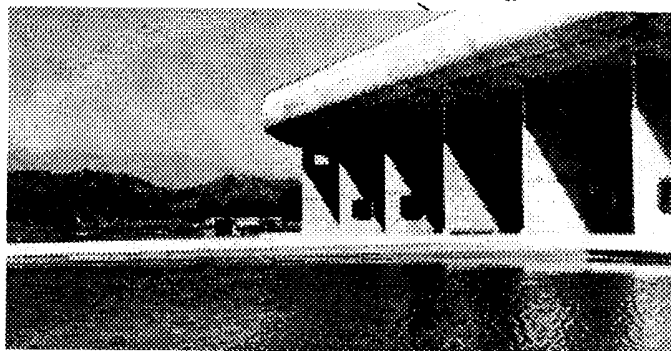
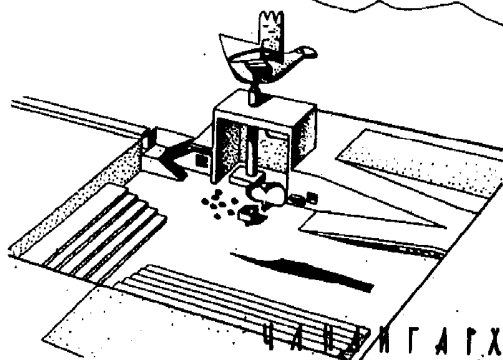
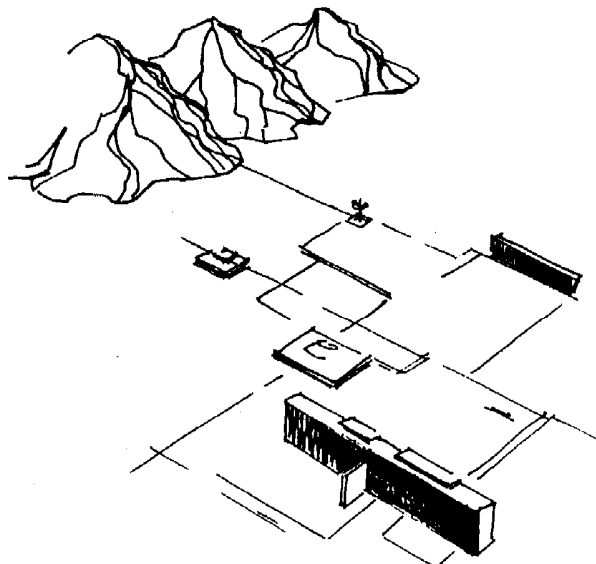
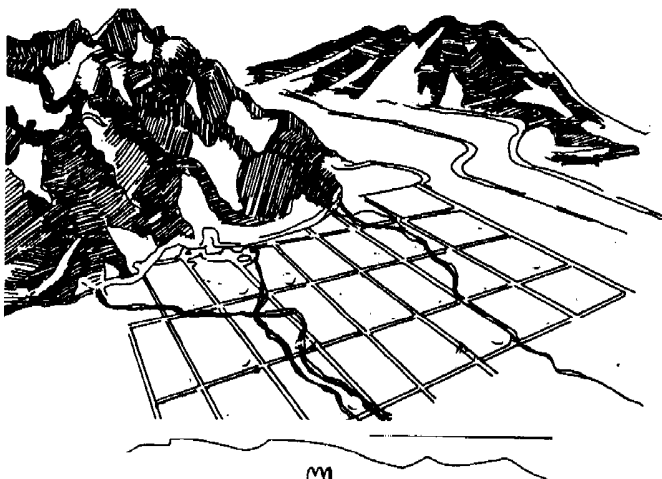
Бразиліа. Головний ансамбль міста, загальна схема міста. Архит. О.Німейєр, Л.Коста (1956-1960 рр.).

МАТЕРІАЛИ ДО ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ

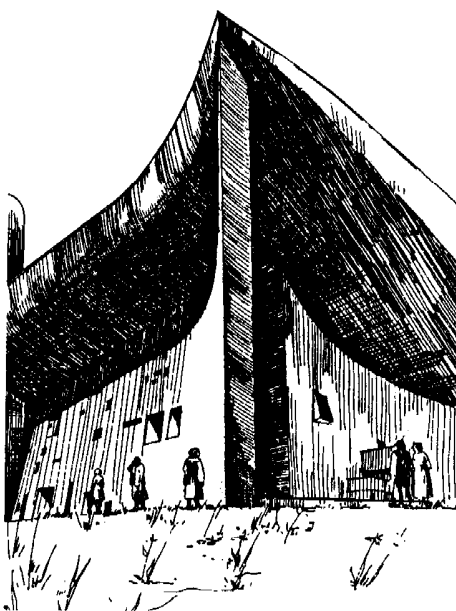
ЧАНДІГАРХ

«Наче звертаючись до країни від імені гірського світу, Корбюзьє направив архітектурну енергію Чандігарху до великої індійської рівнини, куди несуть свої води численні притоки Інду й Гангу»

А.В.Бунін. История градостроительного искусства, т.2, с.386

Чандігарх. Структура міста. Урядовий центр. Скульптура «Відкрита рука». Орієнтація центру на Гімалаї.

Індія. Фатіхпур-Сихті. Літній палац Акбара Панч-Махал (1580 р.).

Багатоярусна споруда, яку вінчає склепіння-зонтик відповідає давнім уявленням індійців про побудову світу.

Капела Нотр Дам в Роншані. Ле Корбюзьє (1959-1955 рр.).

Дах-оболонка капели інтерпретує уявлення про небо як покрів.

Чандігарх. Архіт Ле Корбюзьє (1951-1956 рр.).

Місто біля підніжжя Гімалайських гір побудовано з урахуванням індістських космогонічних уявлень (за К.Фремптоном): винесення урядового центру і його кульмінаційного фрагменту до Гімалаїв як центру світу, використання символіки води, характерних форм дахів-оболонок тощо.

Рекомендована література для вивчення курсу і виконання завдань

Методична література

1. Шубович С.О. Міфопоетична культура в естетиці міста (наукові основи – мистецтво – архітектура): Навч. посібник. - Харків: ХДАМГ, 2002. - 106 с.
2. Вдовицкая Е.В., Шубович С.А. Восточное Средневековье (лекции по курсу «История искусств, архитектуры и градостроительства» для студентов 2 курса дневной формы обучения по направлению 1201 «Архитектура» - экспериментальное обучение) . - Харьков: ХНАГХ, 2006. - 147 с.
3. Бурак М.П., Шубович С.О., Соловьева О.С., Вінтаєва Н.С. Альбом «Харків очима студентів» (до 350-річчя Харкова). – Харків: ХНАМГ, 2004. – 80 с.
4. Бурак М.П., Гамалей Г.В., Шубович С.О. Місто очима студентів: навч. посібник з проведення літніх архітектурних навчальних і науково-дослідних практик - Харків: ХНАМГ, 2007. - 151 с.
5. Апилян Т.А. Мифология. Теория и событие: Учебник. - СПб.: Изд-во С-Петербур. ун-та, 2005. - 281 с.

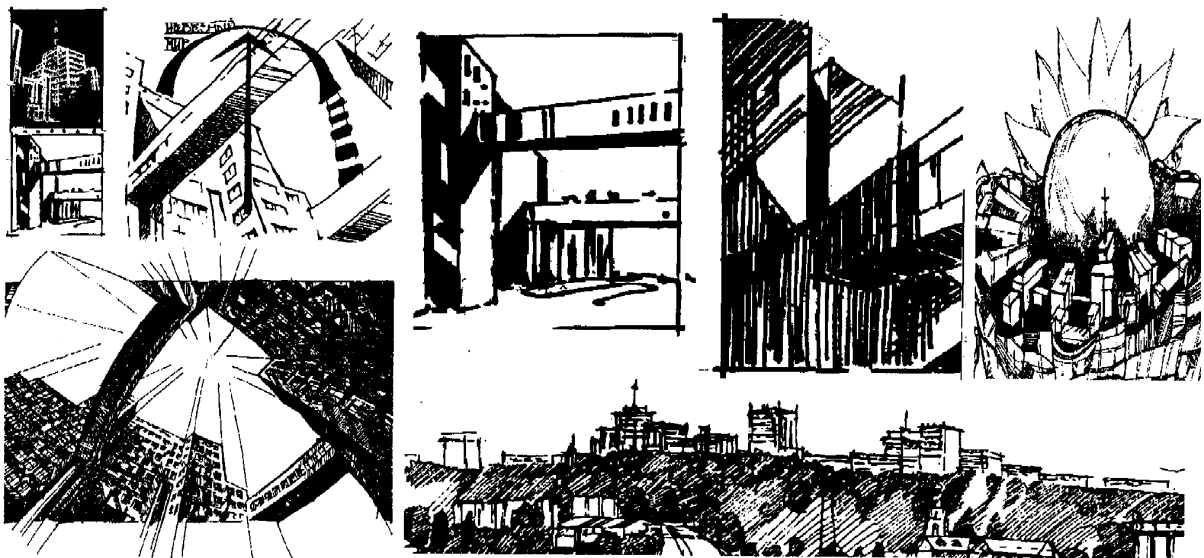
Додаткова література

1. Аверинцев С.С. Софія-Логос. Словник. – К.: Дух і літера, 1999. - 464 с.
2. Анциферов Н.П. Душа Петербурга: Образ города. Петербург Достоевского. Быль и миф Петербурга. - М.: Наука, - 1991. - 103 с.
3. Анциферов Н.П. «Непостижимый город». - Л.: Лениздат, 1991. - 335 с.
4. Беккер А.Ю., Щенков А.С. Современная городская среда и архитектурное наследие. – М.: Стройиздат, 1990. – 204 с.
5. Бунин А.В., Саваренская Т.Ф. История градостроительного искусства: В 2-х т. - М.: Стройиздат, 1979. - Т. 1: Градостроительство рабовладельческого строя и феодализма. - 495 с. - Т. 2: Градостроительство XX века в странах капиталистического мира. - 411 с.
6. Бычков В.В. Русская средневековая эстетика. XI - XVI века. М.: Мысль, 1995.-637 с.
7. Витрувий. Десять книг об архитектуре: Пер. с лат. Ф.А.Петровского. - М.: Изд. Всесоюзной Академии архитектуры, 1936. - 330 с.
8. Выготский Л.С. Психология искусства. - М.: Педагогика, 1987. - 344 с.
9. Гадамер Г.-Г. Миф и разум // Актуальность прекрасного. - М.: Искусство, 1991. - С.92-99.
10. Гутнов А.Э. Эволюция градостроительства. – М.: Стройиздат, 1984. – 256 с.
11. Гуманитарный комплекс архитектуры. К вопросу о гуманитарных исследованиях в архитектуре /Под общ. ред. С.А.Шубович - Харьков: ХНАГХ, 2005. – 311 с.
12. Гидион З. Пространство, время, архитектура. М.: Стройиздат, 1984. - 455 с.
13. Голан А. Миф и символ. М.: Русслит, 1993. - 375 с.
14. Данилова И.Е. Брунеллески и Флоренция. Творческая личность в контексте ренессансной культуры. - М.: Искусство, 1991. - 294 с.
15. Данте Алигьери. Божественная комедия: Пер. М. Лозинского. - М.: Интерпракс, 1992. - 624 с.
16. Довженко А.П. Земля. Книга-фильм. /Сост. Ю.Солнцева, Г.Марьямов. - М.: Бюро пропаганды советского киноискусства, 1966. - 186 с.
17. Довженко А.П. Избранное. - М.: Искусство, 1957. - 610 с.
18. Долгий В.М., Левинсон А.Г. Архаическая культура и город // Вопросы философии. - 1971. - №7. - С. 91-102.
19. Кобилянська О. Твори. - К.: Молодь, 1968. - 542 с.
20. Коцюбинський М. Твори в трьох томах. - К.: Дніпро, 1979.-Т. 2: Оповідання. - 287 с.
21. Леви-Строс К. Структурная антропология. М.: Наука, 1985. - 535 с.

22. Линч К. Образ города. - М.: Стройиздат, 1982. - 327 с.
23. Линч К. Совершенная форма в градостроительстве. - М.: Стройиздат, 1986. - 264 с.
24. Образ мира в архитектуре. Вопросы теории архитектуры. - М.: 1995 (там же – Лебедева Г. Город – «ядро» мира у Витрувия).
25. Страутманис И.А. Информационно-эмоциональный потенциал архитектуры. - М.: Стройиздат, 1978. - 119 с.
26. Топоров В.Н. Миф. Ритуал. Символ. Образ. Исследования в области мифопоэтического. М.: Прогресс - Культура, 1995. - 624 с.
27. Фрейденберг О.М. Поэтика сюжета и жанра. М.: Лабиринт, 1997. - 448 с.
28. Хюбнер К. Истина мифа: Пер. с нем. - М.: Республика, 1996. - 448 с.
29. Фремpton К. Современная архитектура. Критический взгляд на историю развития. - М.: Стройиздат, 1990. - 535 с.
30. Чепелюк Ю.В. Архитектурная композиция как выражение “целого” - “единого”. - К.: НИИТИАГ, 2000. - 32 с.
31. Шубович С.А. Архитектурная композиция в свете мифопоэтики. - Харьков: “Оригинал”, 1999. - 637 с.
32. Шубович С.А., Жмурко Ю.В. и др. Гуманитарный комплекс архитектуры. К вопросу о гуманитарных исследованиях в архитектуре. - Харьков: ХНАГХ, 2005. - 311 с.
33. Юнг К.Г. Об архетипах коллективного бессознательного // Архетип и символ: Пер. с нем. - М.: Ренессанс, 1991. - С. 95-128.
34. Янковская Ю.С. Семиотика в архитектуре – диалог во взаимодействии. Место семиотических исследований в современной теории архитектуры. - Екатеринбург: изд-во уральского ун-та, 2003. - 125 с.

Харків. Західна панорама Нагірного плато. Головні ансамблі міста (рис. С.Герасимової)

Образне трактування ансамблю Госпрома (рис. студ. С.Федини, М.Старцевої, В.Євченка, Е.Гладкого, Р.Блудова)

ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ ПОКАЖЧИК

Ансамбль б 15,18

Античний ордерний храм 11

Антропоморфність 10, 31

Архітектура 7, 8, 31, 41

Архітектурні метафори 3

Архітектурний об'єкт 21, 29, 32

Архітектурний простір 8

Архетип 7, 8, 39

В

Вторинна структура 7

Г

Грозивий міф 29, 39, 41, 45

Д

Дах 21, 23, 29, 32, 51

Діхотомія (діхотомічні) 6, 23

Е

Естетичні переживання 7

Естетично-образне узагальнення 7

К

Катарсис 8, 21

Космогонічні образи 39

Космос 7, 8, 10, 12, 13, 15, 21, 23, 29, 36, 46, 47

Критерій художньої образності твору 8

Л

Ландшафт 3, 21, 23, 39

Ландшафтні опозиції 29, 31

М

Місто 31, 44

Міф 7, 10, 11, 12, 21, 29, 31, 32, 39

Міфологічні образи 10, 29, 32

Міфологічні системи 3, 10

Міфопоетична модель світу 3, 7, 8, 39, 40

Міфопоетика 3, 39

Міфопоетичний образ 8, 22, 47

Міфопоетичний простір 40, 41

Метафора 10, 21, 23, 29, 32

Метод наукової інтерпретації 39, 40, 41

Модель 7, 32, 36, 37, 39

Н

Наукові трактування 39

“Небесне місто” 36

Небо 21, 23, 29, 31, 32, 35, 44, 51

О

Образ 7, 10, 12, 15, 21, 23, 25, 31

Образ в архітектурі. 12

П

Порогові простори (пороги) 21, 23, 29, 31, 46, 50

Принцип циклічності 10, 12

Просторові міфологеми 3

Просторова структура. 36, 41

Просторово-тектонічна структура 33

Р

Римський міф 10

Ритм 15

С

Світлотіньова характеристика 10

Світове дерево 21, 23, 46, 47

Світова гора 10

Середовище 15

Символіка (символ) 10, 29, 32, 44, 51

Структура 7, 10, 21, 23, 50

Т

Тектоніка (тектоніка архітектурна) 10, 12

Тектонічно-просторові характеристики 29, 32

Тектонічно-просторова структура 31

Х

Хаос 8, 10, 12, 13, 21, 23, 46

Художній образ 3, 7, 8, 12, 39

Ш

Шатро 21, 23, 29, 32, 36, 44

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
ПОНЯТТЯ ОБРАЗУ	7
 МОДУЛЬ 1. ХУДОЖНІЙ ОБРАЗ. МІФОПОЕТИЧНА ОСНОВА АРХІТЕКТУРНИХ ОБРАЗНИХ КОДІВ. ОБРАЗИ КЛАСИЧНОЇ МІФОЛОГІЇ І АРХІТЕКТУРИ	10
КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ за модулем 1	12
ПРИКЛАДИ ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ	13
МАТЕРІАЛИ ДО ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ	14
Рекомендована література для вивчення курсу і виконання завдань	20
 МОДУЛЬ 2. АРХІТЕКТУРНІ МЕТАФОРИ ЗАХІДНО-ЄВРОПЕЙСЬКОГО СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ. АРХІТЕКТУРНО-ПРОСТОРОВІ ОБРАЗИ ГЕРМАНО- СКАНДИНАВСЬКОЇ МІФОЛОГІЇ	21
КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ за модулем 2	23
ПРИКЛАДИ ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ	24
МАТЕРІАЛИ ДО ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ	26
Рекомендована література для вивчення курсу і виконання завдань	28
 МОДУЛЬ 3. ПРОСТОРОВІ МІФОЛОГЕМИ І ЇХ АРХІТЕКТУРНИЙ ІНВАРІАНТ. АРХІТЕКТУРНО-ПРОСТОРОВІ ОБРАЗИ СЛОВ'ЯНСЬКОЇ МІФОЛОГІЇ	29
КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ за модулем 3	32
ПРИКЛАДИ ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ	33
МАТЕРІАЛИ ДО ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ	35
Рекомендована література для вивчення курсу і виконання завдань	38
 МОДУЛЬ 4. ІНТЕРПРЕТАЦІЇ МІФУ В МИСТЕЦТВІ І АРХІТЕКТУРІ	39
КОНТРОЛЬНІ ЗАПИТАННЯ за модулем 4	41
ПРИКЛАДИ ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ	42
МАТЕРІАЛИ ДО ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ	44
Рекомендована література для вивчення курсу і виконання завдань	52
 ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ ПОКАЖЧИК	54

Навчальне видання

Методичні вказівки до самостійної роботи і виконання графоаналітичних завдань з курсу «Формування художнього образу» (для студентів 1,2, 5 курсів денної форми навчання спеціальності 6.1201 - «Містобудування»).

Укладач Світлана Олександрівна Шубович

Редактор М.З.Аляб'єв
Коректор З.І.Зайцева

Комп'ютерний набір і верстка С.О.Шубович

План 2007, поз. 209

Підп. до друку 30.08.07	Формат 60х90 1/8	Папір офісний
Друк на ризографі	Умовн.-друк. арк.2,7	Обл.-вид. арк. 3,0
Замовл. №	Тираж 100 прим.	

61002, Харків, ХНАМГ, вул. Революції, 12

Сектор оперативної поліграфії при ІОЦ ХНАМГ,

61002, Харків, вул. Революції, 12.